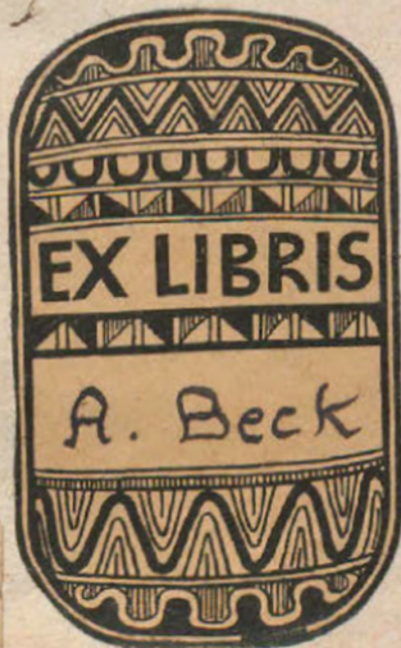

Iulianus

De computatione dierum creticorum

Tractatus
in tres particulas divisus.
Prima incipit a fol. 1. secunda á 7. tertia
á 16.

D.r Pardo

¶ Tractatus de computacione dierũ creticorũ ad christianissimam et excelentissimam helisabeth reginam castelle/legionis/granate/aragonie/sicilie ꝛc/ editus ab egregio doctore juliano vrbis toletane medico.

Secundũ optimũ eoꝝ que sunt in hoie quilibet opus suũ dirigere debet: sed optimũ quod ē in ipso est intellectus. ethi. 10. Jdcirco quilibe suũ opꝰ in eis q̄ ad intellectũ pertinēt dirigere debet. Duo tamē sũt quibꝰ oñis effectus humanoꝝ actuũ cōstat volũtas. s. ꝛ potestas: quoꝝ si alterũ desit: nichil est quod explicari queat. de cōsolatione. 4º. Desideriũ permagnũ ē: q̄ndam latebrā medicine caliginosaz ilustrare. vires nempe exigue sunt. qꝛ omne quod cognoscit nō scđm vim sui: sed scđm cognoscētis potiꝰ cōprehēdit facultatē. q̄ cum parua sit ꝛ presēs negociũ maxime dificultatis: nō idignũ ē tātuz laborē exhitare: sed ex intimis diuinũ subsidiũ iplorare. O sapiēcia icōtradiciblis q̄ cũcta ex nichilo creasti: dirigeme i viam rectam. Scio quaz plures medicos a vera noticia dieꝝ creticorũ deviare: ꝛ nō solũ qui mediocriter i medicinali sciēcia sunt eruditi: sed qui pricipaliores ꝛ maiores reputāt. nō soluz i partibꝰ occiduis

fed in omnibus paulominus orbis terrarum
regionibus inhabitantes: semper a maioruz
nr̄orum. preceptis in numerādo dies creticos
recedendo. ex quo multa nocumenta insurge
re possunt i actu medicine curatiuo. Jdeo hūc
paruulum tractatum in scribere destinaui: so
lum in dierum creticorum computatione mo
dum ostendēdo. vt plura incōuenientia prohi
beātur: et omnes cōmoda medicinalis faculta
tis adipiscātur. Et qr melius est iudicare
scd̄z leges et litteras q̄z ex ppria sentēcia. po
li. 2°. Jdeo talis modus erit iuxta ypocratis
et galyeni doctrinā principalius: ex consequē
ti scd̄m precipuoꝝ alioꝝ phoꝝ medicorūqz sē
tēciam. Et qr ad hoc ut doctrina efficaciā
habeat in auditorib⁹: aīam auditoris oportet
ēe bene dispositam: sicut terra anteq̄z semen
recipiat: qr amor et odium et pprium comodū
sepe faciunt iudicem nō cognoscere veꝝ. vt ha
bet a pho vbi supra et retho. p°. Equo igit
animo iste libellus succipiatur deprecor: qr
ad necessitatem et vtilitatem humani corpo
ris langoris construri. Que quidem nece
ssitas et vtilitas scribitur a galieno primo de
creticis capitulo. 3° dicente. cognitio eniz hu
ius. s. dierum creticorum est cognitio magni
iuuamenti in medicina. Et capitulo. 6°.

eiusdem libri. febres autem sensibiles ꝛ manifeste ꝛ precipue si fuerīt acute: ꝛ sunt in quibus indigemꝰ sciencia dierū crisis. Pronosticorum. 3º comento. 12º. Juuamentuꝫ per pronosticationem non est nisi in cognitione diei in qua uenit crisis egritudinis. Creti. 2º capitulo. 6º. necessitas autem dierum crisis duobus modis est. antecessio vero eius in sciencia quando erit crisis necessaria est. Primo de febri. ad glauconem. distincti. 4a capitulo primo. oportet etiam de creticis diebus non silere. quia hoc maxime sciencie mandandum est: vt cognitis diebus creticis possis congrua offerre beneficia. quia si non suo tempore adiuctoria adhibeantur: ledunt potius quam curent. vnde necesse est ualde: cognoscere dies creticos. quorum dieruꝫ cognitionem optime conuenit debere nosse medicos ꝛc. Similis sentēcia colligitur pronosticorum. 3. Rasis in toto continente. et necessarium est habere noticiam crisis in morbis acutis. Auicēna. 2. 4. tractatu. 2º capitulo. 10. inquit. cognitio dierū crisis ē necessaria ad intēciones plures. Unde si tāta necessitas ē dies creticos cognoscere: nō irrationabile erit de eoꝝ cōputatione aliquid sub paucis verbis tradere. Presens tracta-

tus in tres diuiditur particulas. in prima assi gnantur quedam temporis partes. In scda erit de crisi / et diebus creticis / et eorum causis. Tercia ostendit dierum creticorum computandi modos. Qui quidem dies cum vna sit pars a quib9 tempora mensurantur: de partibus ipa metientibus ē prius dicendum. Ideo prima pars in quinque partitur capitula. In primo dicitur de hora. In 2°. de die. In 3°. de septimana. In. 4°. de mēse. In. 4°. de anno.

Capitulum primum de hora

h Ora grecum nomen est. tamen latinum sonat. hora est finis temporis sicut et o resunt fines maris: fluuiorum et vestimentorū. ethimologiaruz. 4°. Hora pñs apud medicos dicitur dupliciter. primo cuius quantitas ē parua / et ē hora stricta que secundum philosophos nūc vocatur. secūdo ē quātitas ampla. Et ista dupliciter subdiuiditur. Quedam est cui9 qntitas nō est equale tēp9. vt affo ris. 4°. comēto. 9°. et regi. acutoruz. 3°. comento. 29°. Alia est equalis tpōris. que iterum in nouez subdiuiditur partes. quarum prima dititur hora communiter appellata. secunda dies. tercia septimana. qrta peryodus secund9 cō posit9 cōplet9. s. 20a dies. quita mēsis sexta

pars anni. s. dies caniculares qui apud gre
cos hora nũcupabãt. racione cui⁹ fructus di
cuntur horarij. septima est tempus vnum de
quatuor morbi temporibus. Octaua similiter
vnum de quatuor temporibus anni. Nona
annus ipe. Iste omnes diuisiones haben
tur tegni primo comento 24° Et primo de
crisi capitulo 2°. et 3°. Et 2° de alimentis. ca
pitulo primo. Et pronosticorum. 3° comẽto
.9. Et creticorum. 3. capitulo. 7. Hora co
muniter dicta est duplex. equinocialis seu eq̃
lis. ꝫ artificialis vel in equalis seu tẽporalis.
Equalis est in qua oriuntur. 15. gradus sem
per de equinociali circulo. vel que habet 60
minuta. quorum quodlibet diuiditur in 60ª se
cũda. et vnũquodqꝫ secũdũ in. 60 tercia. et
hoc modo ad paruiores fractiones procedẽ
do. Temporalis seu inequalis est spaci
um in quo medietas signi orit. ꝫ ista aliquan
do est major: aliquando minor. major quan
do sol est aprincipio arietis usqꝫ ad finẽ vir
ginis in die. in nocte quando ẽ in alia zodia
ci medietate. ꝫ econtra. Et quia non multuꝫ
faciliter de hac regula haberi potest: ordina
ta fuit sibi tabula in qua quantitas eius inue
nitur: sole existente in quolibet celi gradu.

Capitulum secundum de die.

v Ies dicitur adiam grece quod clarus sonat latine. vel a diis quia eorum nominibus dies appellantur. quia nominibus planetarum / quos quidam deos putauerūt. dies enim semper sumit nomen ab illo planeta qui in die illo horam primam optinet: ut dies lune a luna / iouis a ioue et sic de aliis. Dies est triplex. naturalis / artificialis / et medicinalis. Naturalis est reuolutio equinocialis circa terrā semel cum tanta zodiaci parte: quanta interim sol pertransit motu proprio contra firmamentum. et est spacium. 24° horarum fere: continens in se diem artificialem et noctem. Dies artificialis est spacium quo sol supra orizontem mouetur. 2° de crisi. capitulo. 2° quod apho latio solis supra terram nominatur. topicorum. 6°. capitulo. 4°. Et eius nox est tempus quo sol sub terra reuoluitur. Isti dies cum suis noctibus sunt sēper inequales: aliquando maiores / aliquando minores: eo modo quo de hora inequali dictum fuit. equantur tamen bis in anno. s. sole existente in duobus punctis equinocialibus. s. 11ª. marcii et. 14ª. septembris. habet semper. 12ᵐ horas temporales. similiter eius nox

Dies medicinalis dicitur sic dupliciter. vel quia ex eo quod ex mensis medicinalis pro-

uenit diuisione: vel quia ad medicum eius cō
sideratio pertinet: taliter q̄ debet vti eo in
actu curatiuo/ ꝛ nullo alio. Si primo modo
est duplex. primus prouenit ex mēsis medici
nalis auicenne diuisione. et iste habet. zz. ho
ras ꝛ. z. tercias hore ꝛ vnam partem de. zi^a.
inqualibet hora. Secundus est qui ex men
sis medicinalis galieni euenit particione. et
habet. z3. horas et vnam partē de. 14^m inqua
libet hora. Si est de quo medicus debet
uti in sua sciencia: sic est duplex. primus est se
cundum galieni doctrinam: cuius declaratio
ꝛ quantitas dimittitur usq₃ ad secundum ca
pitulum. 3. particule. Secundus est proprie
medicinalis tam primo q̄3 z^o modo. de quo
in capitulo. 10° tercie particule tractabo.
Inicium diei naturalis diuersimode adiuer-
sis assignatur. Caldei ꝛ perse ab ortu solis
principiuȝ faciunt. Egipcij ab inicio noctis.
Romani a media nocte. Atheniēses a sexta
hora diei. s. a meridie. Similiterq₃ astrolo
gi. Artificialis principium est ab ortu solis.
Principium omnium quatuor modo-
rum diei medicinalis est tempus quo morb⁹
incipit scōm galienum inde crisis ꝛ creticis die
bus. In parientibus egrotantibus a tempo
re partus fit dierum cōputatio. pro quibus

Illos de medicin

videatur. pronosticorum.3° comento.12. Et 2ª.4.tractatu.2° capitulo primo.in fine. Et 3.de creti.capitulo.4°.

Capitulum terciuz de ebdomada

e bdomada dicitur a numero septem dierum. hepta greci septem dicunt et dodas quod est dies quasi septem dies. nos septimanam vocamus quasi septem luces. naz mane lux est. Septimana est duplex. s. comunis/ et medicinalis. Comunis continet septem dies naturales integros. Medicinalis est triplex. quedam est annorum/ alia mensium/ et alia dierum. Et ista ultima tripliciter subdiuiditur. quedam est secundum auicennã vbi supra et cõtinet dies.6.et horas.14m Alia est secundum galienuz inde creticis et est duplex prima est dierum.6.et horarum.20.secũda cõtinet dies.6.et horas.17. cum dimidia. et iste tres ebdomade sunt semper in eadem quantitate. De alterius septimane tẽpore dimittatur usqz ad.4.computandi modum.

De septª medicinali [illegible]

Capitulum quartum de mense.

m ensis dicitur a mene quod est luna. quia secundum lunationes men

ses olim fuerunt distincti. Egipcij primi pro
pter lune velociorē cursum: ne error compu
tationis eius velocitate accideret: ex solis cur
su diem mensis adinuenerūt. Mēsis est
triplex. solaris/lunaris/ ꝛ medicinalis. Sola
ris mensis dicitur communis ꝛ est. 30ª. dierum et
parum magis. Lunaris ē triplex. primus
quorum dicitur coniunctionalis. ꝛ est. 29. die
rum cum dimidio. Secundus est peragratio
nis. ꝛ est 27. dierum et. 7. horarum. vel. 27. dierum
et. 7. horarum ꝛ. 42. minutorum tercius secundum
medium lune motum dictus a gaº mensis pro
prie impressionis. Tercius ē manifeste appa
ritionis: ab eodem nominatus communis im
pressionis. et ē 26. dierum et 12. horarum se
cundum galienum ꝛ avicēnam Mensis me
dicinalis licet vnus tantū sit: a diuersis diuersi
mode habetur. quidam est secundum auicennam:
ꝛ est mensis apparitionis dictus. Alius ē se
cundum galienū creticorum 3º. et est. 26. dierum
naturalium. 22. horarum. superat iste: mēsem
auicēne per. 10. horas: et superat a mēse per
agrationis per alias. 10. Tertius manifesta
bitur cum eius septimana ꝛ die in caº. 10 ter
cie particule. Mensis avicenne composi
cio et diuisio ponitur secunda quarti. tracta
tu secundo. capitulo. 2º. sic dixerūt propterea

hoc est vulgaris

ꝙ reuolutio lune ē.29. diebus ꝛ tercia fere:
diminutis dieb⁹ cōiunctionis ex eis ppterea
ꝙ lune nō est operatio.s.in eis qui sunt duo
dies ꝛ medietas ꝛ tercia. quare remanēt.26.
dies ꝛ medietas. erit medietas eius.13. dies
ꝛ quarta diei. ꝛ quarta ipi⁹.6.dies ꝛ medie-
tas diei ꝛ octaua diei. ꝛ octaua ei⁹.3.dies ꝛ q̄r
ta diei ꝛ medietas octaue diei. et ē melior re-
uolutio ei⁹. ꝛ fortasse extrahunt eam scd̄z mo
dos alios diuersificātes has computationes
parūper ꝛ addunt in ea parumper. veruz in
hoc est transgressio quia dicunt quod non
debent dicere. hoc retulit de galieno: qui cre
ticorum.3. capitulo .9⁰. mensem medicina-
lem suum ponit: superautez per supradictas
.10.horas auicenne mensem. ideo de eo aui-
cenna dicit verba hec. in quibus concessit:
ꝙ illo tempore quoluna ocultatur sub radijs
solaribus non est sibi operatio. vnde qui pa
rumper addit supra apparitionis tempus:
ut galienus / transgressionem facit ꝛ dicit
quod dicere non debet. ¶Mensem medici
nalem ex mense peragrationis ꝛ manifeste
apparitionis galienus ubi supra construxit
hoc modo: aggregauit quantitates eorum
simul ꝛ diuisit per medium: ꝛ mensem medi-
cinalem ipsorum medietatem nominauit.

primus ē 27. dierū et. 8. horarū vt supra: secūdus 26. dierū et 17. horarum. quorum suma est. 43. dierum et. 20. horarum: si per medium diuidatur remanent ad vtranqz partem. 26. dies et. 22. hore que quidem quantitas mensis medicinalis nuncupatur. que si per medium diuidatur erit. 13. dierum et. 11. horarum. et ē medietas mensis. eius quarta est dies. 6. hore. 17. minuta. 30. que septimana dicitur. et si diuidatur per medium proueniūt dies. 3. hore. 8. minuta. 47. 2a. 30. vel dies. 3. et hore. 8. et hore medietas et quarta hore. Ista mēsis compositio et diuisio cum eius subdiuisione in medietatem. et medietatem medietatis / et huius iterum medietatis medietatem agalieno inuestigatur: ut verificetur ypocratis dictum: q tres septimane in viginti dierum spacio terminantur. Fundamentum ad huius mensis composicionem vide in ca°. 3°. secun de particule.

Capitulum quintum de anno

a Anni diuersimode apud diuersos antiquitus secundū beatū agustinū

in libro de ciuitate dei/et solinum de mirabi
libus mundi computabantur. vbi solinus in
quit q ante cesarem incerto modo annus nu
merabatur. Apud egipcios quatuor mensiuz
Apud archades trium. Secundum achana
nes.6. Erga lavinios.13. eorum anni.374. di
ebus ferebantur. Romani in inicio.10.
menses computabant in.304. diebus. sed nu
ma pompilius numerauit annum.12. mensium
.s.354. dierum. Post modum cayus iulius
cesar cum prospiceret solis meatum non an
te.364. diem et quadrantem conficere de cur
sum:10. dies addidit et quadrantem. quod ab
omnibus fuit approbatum. Greci dies.
11. et quartam singulis annis detrahebant cuz
octies multiplicat in.9m. annum reseruabant.
et in illo restituti efficiebant dies.444. quos
embolismos nominabant. Annus pri
ma sui diuisione e triplex. quidam solisticialis.
et est.12m. mensium. Alius lunaris. et e.30a. di
erum. tercius dicitur a phis magnus in quo
omnes planete in eodem puncto cocurrunt:
qui fit post annos plurimos. s.36000. annos
ethimologiarum.4. capitulo.36. Quo ad
phs annus e duplex solaris et lunaris. Sola
ris e triplex. Primus dicitur naturalis et co
tinet.364. dies et horas sex: quemponit galie

nus.5°.decreticis capitulo.9°.secundus ẽ co
munis ꝛ habet tantũ 364.de q° recitatur scdo
de crisi ca°.2. Tercius ẽ bisertilis ꝛ possidet
.366. Lunaris ẽ duplex comunis ꝛ ẽ.354.
dierum: continẽs duodeciꝫ lunationes. Ali⁹
ẽ embolismalis continens.384.dies: ꝛ 13m.lu-
nationes. Solaris tamem ãnus ẽ minus
quarta ſm albagtem per.106. partem diei.
Secũdum liconiẽsem ẽ minus quarta per
.300. Ptholomeus inuenit.100. Te
bit in vna partem dicit deesse quarte.106. p
tem diei: ꝛ ĩ alia super ẽe.14. diei partem.
Judei dicunt super esse quarte.120. partem
diei. Galienus pronosti.3°.comento.4.di
cit sꝫ cum illo etiam ẽ quarta diei ꝛ proprie
ps vna ex centum partibus. Azarchel di
cit deesse quarte.130. pteꝫ diei. Precisior
ꝛ verior q̃ntitas anni est: que ponitur ab illus
trissimo Regẽ alfonso ꝛ ẽ 364.dierum.4.ho
raꝝ.49.minutorũ et.16.scdorum.et scdm hoc
ĩ.134.annis deficiunt.22.hore.43.minuta.16.
scda. Alij aliter numerãt annos. sufficiãt q̃ di
cta sunt.

Secunda particula

p Articula ista q̃tuor cõtinet ca^a. ĩ primo
ostẽdit quid sit crisis cũ eiusdẽ diuisiõib⁹.
Scdꝫ manifestat crisis ꝛ dieꝝ creticoꝝ causas

tercium dicit quot modis sidera in hec inferi ora operentur. quartum continet dies qui in dispositione crisis considerantur.

Capitulum primum de crisi cuzipi⁹ diuisionibus

c risis grece judicium dicitur latine. licet istud nomē crisis multipliciter accipiat ut afforismoꝝ prima et de febrib⁹ ad glauco nem. quo ad presens quadrupliciter sumitur ab autoribus. Aliquando multum large ꝛ in proprie ꝛ sic dicitur de quacūqꝫ separatione cuiuscunqꝫ morbi a natura: siue separatio sit subita siue paulatina. Scđo modo sumitur large: ꝛ competit solum morbis materialib⁹ tam cronicis quam acutis: qui per materie e uacuationem siue sensibilem siue insensibilem terminantur subito vel paulatine. Tercio modo sumitur proprie: ꝛ tunc conuenit egri tudinibus materialibus quarum crisis apro priatur motui lune: siue sint acute absolute: siue conuersiue. Quarto modo sumitur ꝑ prijssime. vt in egritudinibus que per velocē motum/ et subitam euacuationem terminan tur. // Crisis proprie dicta sic describitur

a galieno afforismorum .2ª.comento.13º.est vehemens & velox motus morbi: cum infirmus mouetur ad salutem vel ad mortem.
Secundo de crisi. est furiosa consumpcio egritudinis.i.subito facta: in qua aduenit magnus labor & anxietas infirmo. Secūda.4.Est alteracio que fit subito aut ad latus sanitatis aut latus egritudinis. Et similiter crisis sic dicta trinam suscipit diuisionem. vna ē in qua materia morbi separatur a natura & cōmouetur: diuidendo nociuum a iuuatiuo / & dirigendo nociuum versus loca expulsionis extra corpus / vel uersus aliquam particulam ignobilem. Secunda ē in qua euacuat extra nocitiuum quod jam separatum est & directum ad loca expulsionis. vel inqua tale nocitiuū apponit in aliquibus membris ignobilibus. Tercia est subita adueniens alteratio ad salutem vel ad mortem. Aliquando sub cōmotione sumitur euacuatio nociui vel ipsius appositio in aliquo vili membro.
Crisis bone condiciones in capitulo.4º.huius secunde dicentur.

Capitulum scōm de causis crisis et dierum creticorum.

Um dierum creticorum ꝛ crisis sit ea
c dem causa: de causis crisis siue dierum
creticorum ē inquirendum. Et qꝛ que
cunque sciuntur in medicina: per causas ꝛ ef-
fectus cognoscuntur. vt habetur p° canonis.
fen prima capitulo secundo. Ideo de eis opor
tet inuestigare: et hoc duplici via. primo. s. p
priora vt sunt quatuor genera causarum. s.
materialis/formalis/efficiens/ꝛ finalis. Se-
cundo per posteriora. s. per effectus ꝛ signifi
cationes eorum. Materialis causa sunt
egritudines materiales: in quib⁹ est aliquid
subito expellendum. Nam in crisi oportet ꝙ
fiat prius digestio materie / secundo diuisio/
tertio expulsio. Morbi in materiales nō
sunt eorum materia: quia in eis non ē aliquid
expellendum motu cretico: nisi accipiat mo-
tus crisis multum large. ꝛ improprie pro om
ni consumpcione egritudinis: vt sumitur cri
sis primo modo in capitulo antecedenti. quo
niam crisis ē species alterationis. vt patet in
3°. de crisi capitulo primo: sed qualitati de-
betur alteratio. q̄ quidem alteratio ē motus
secundum qualitatem. vt patet per philoso
phum fisicorum. 4° et. 7° Causa formalis
est ordo proporcionatus quē dies cretici in-
ter se habent ꝛ indicatiui. Iste ordo cognosci

tur ex celesti aspectu: et eius computatione se
cundum quintum computandi modum: vel ex
computatione que fit per quaternos/ et septe
nos et vigenos secundum mentem aliorum.
vt patet infra in capitulo. 4°. huius particu
le. Finalis causa ex intencione virtutis re
gitiue est salus. vt patet per galienum. 3°. de
crisi capitulo. 10°. dicentem. natura intendit
in omnibus que operatur: ad salutem corpo
ris viui. Quo ad medicum et infirmum dierum
creticorum cognitio quantum ad finem magnam
habet vtilitatem: ad curationem/ et pronosti
cationem de fine bono vel malo. de qua in
principio huius operis dictum est. De cogni
tione per posteriora me expedio breuitatem
diligens. Causa effitiens est duplex. s. in
trinseca: et est motus materie et morbi et natu
re: ex quorum pugna motus consurgit qui cri
sis appellatur. Causa efficiens exterior vt co
munis medicorum scola sentit: est celestium
corporum aspectus. quod autoritate/ et ratio
ne probatur et primo sic. Omne quod mo
uetur ab alio mouetur: sed crisis tempore: na
tura et morbus cum eius materia mouentur
igitur ab aliquo motore mouetur. Maior est phi
phisicorum. 7°/ et. 3°. et 2°. de celo et mundo.
minor est galieni affoismorum. et de crisi scdis quod

celum sit talis motor probatur. In moventi-
bus et motis non est procedere in infinitum: sed est
devenire ad primum motorem: qui sit causa om
nium motuum. sed talis est motus celi: quia est pri
mus omnium motuum. igitur celum est causa
omnium motuum. et per consequens motus
cretici. Maior quantum ad primam partem
est philosophi 7°. phisicorum. secunda patet
methaphi. 2°. quia primum in vno quoque genere
est causa omnium que sunt post in illo genere
. Quod motus celi sit primus: ostenditur a philo
sopho phisicorum 8°. dicente. Et manifestum
est quod motus circularis est primus motuum. Et pos
tea dicit. motus enim circularis quia est mensura o
mnium motuum: necesse est vt sit primus. omnia enim men
surantur per primam mensuram. et quia primus: est men
sura aliorum motuum. Secundo de celo inquit. et dica
mus quod numerus omnium motuum est motus celi. ipse
enim est continuus/ equalis et eternus/ et etiam pri
cipium numeri cuiuslibet rei. igitur conclusio est ve
ra. Amplius motus celi est perpetuus/ et
regularis/ incorruptibilis/ et vniformis se-
cundum philosophum. 2°. de celo. motus horum infe-
riorum est finitus varius et difformis: quorum
operationes quandoque sunt: quandoque non
sunt. sed omnis motus finitus et difformis re
ducitur in motum infinitum et vniformem ce-

li qui semper est: tanquam in suam causam: ut p3 phisicorum. 3° Ideo motus horum inferiorum reducuntur in superiorem motum. et per consequens motus creticus. Q motus celi sit principium ⁊ causa motuum inferiorū patet metheorum primo. Est autem ex necessitate continuus iste superioribus lationibus vt omnis ipsius virtus gubernet inde. vnde enim motum principium omnibus illam causam putandum primam. Secundo de generatione Ideo nō prima / allatio causa generationis est ⁊ corruptionis: sed q̄ circa obliquum circulum. videmus enim q2 adueniente sole generatio ē: recedente diminucio. In methauris iteruȝ inquit. hec igitur crescūt ⁊ minuuntur propter solem ⁊ circulationeȝ. ꝓpter hoc autē ⁊ virtutem partes terre accipiunt differētem. In libro de proprietatibus elementorum philosophus ait. permutatio stellarum in diuersis signis super septem climata est causa fertilitatis ⁊ sterilitatis ānorum. Et parum infra dicit. orbis / celestis nec est generabilis nec corruptibilis: sed ipse ē causa generationis ⁊ corruptionis istoꝝ īferiorū. Ideȝ habetur a comentatore: Colligitur ex supradictis q̄ omne quod mouetur ab alio mouetur. ⁊ cum non sit processus in infinitū

in mouentibus et motis: q est deuenire ad primum motorem. et q talis motor sit celuz: cuius motus est secundum phm primus / et perpetuus / incorruptibilis / vniformis / mensura et causa omnium motuum horum iferiorum. et sic motus cretici. Similem sentenciam affirmant omnes philosophi et medici. vnde galienus hanc causam dierum creticorum ostendendo. 3°. decreticis ca°. 2°. ait. certitudo autē eorum. s. dierum nūc narrabo tibi. Dico ego q oportet ut experimentator eorum sit de illis qui jam cōtemplati sunt in sciēcia nature: et sit sciens recte q natura ē sufficiens in omi quo indiget: et q ipa sit sollicita i regimine animalis sollicitudine postq̄z non ē finis. Et amplius dicit. q̄m motus nature sunt adherentes vie vni et ordini vni. et qui scit istas res et placet ei sapiencia nature et bonitas ordinis motuuz eius / deinde negat diminutionem nature que regit corpora animalium in studio et bonitate ordinis motuū acorporibus celestibus: puto q ipse comparat istam scienciam que ē apud nos: ad illam que non habet ordinem. et dico q omne quod ē bonum et pulcrum ex eis que diximus: et omne quod vni ordini adheret et vie vni ostenditur in illo vestigium sapiencie: non est

illud nisi de sursum habeat. Unde appa ret q̄ motus creticus reducitur in motores ordinatos. s. in corpora celestia: que secun dum galienum pronosticorum. 3°. cometo. 6°. mouentur secundum ordinem & ordinationē.

Creticorum. 3°. capitulo primo loquen do de causis horum dierum inquit. ratione autem cum vsus fui inquisitione de causis ha rum rerum inueni q̄ consideratio mea non distinguit & procedit nisi quando ponuntur omnibus que fiunt radices due. vna earum est agitabilis non adherens vie vni & ordini vni: & est materia vel elementum in quo fit ge neratio: et radix altera est currens secundum ordinem vnum & viam vnā: propter corpo ra celestia. quod est quia omnibus que apud nos sunt non aduenit ordo nisi propter illa corpora. Capitulo. 4°. ait. & sicut regimē anni tocius fit per solem: similiter regimem mensium fit per lunam. et accidunt in eis mē sibus mutationes septimanarum. Capi tulo. 11°. eiusdem libri inquit. uerumtamen philosophi nedum astronomici conueniunt super hoc: q̄ regimen huius mundi et ordo eius est per eas. s. stellas. Inquit ypocra tes pnosticoꝝ p°. ē eciā quoddā celeste ī quo oportet ip̄z medicū preuidere & c. & licz comē

tuz de dispositione aeris nos continentis reci
tet: ypocra. littera alia expositionem suscipe-
re potest. secundum tamen comentum aeris
dispositio ē duplex sensibilis/et insensibilis.
ex impresione celestium corporū eciam causa
tur. vt patet per ypocratem in libro de aere ꝛ
de aqua. Et galienum .3°. de creticis capitu
lo. 2°. et. 7°. Et per auicēnā canticoꝝ primo
tex. 103. dicentem. aer eciā alteratur ꝛ in mu-
tatur ratione alicuiꝰ astri orientis uel occi-
dentis. Et. 4°. theorice capitulo 7°. de muta
tione aeris propter astra. Et per johanniciū
ī ysagogis in parte illa. ex stellis i mutatur a
eris natura. De insensibili patet in morbis e
pidimialibꝰ ꝛ tpore crisis: iuxta lune eufortu
nium vel infortunium secundum galienum. 3°
de creticis. Epidimiarum. 7ª textu comē
ti. 4. citissime vero non moriebantur quibꝰ
rigor in febribus superuenit hos depressos
non dignum sermone nil Juui vsus sum fleg
botomia. ꝛ purgatione ꝛ nichil profeci sed fi
niti sunt isti vt superior clausa est celestis co
habuit circulus. Comentator alexandrinus
in comento ait. ꝛ hec non frustra dicit ypocra
tes: sed vt excitet auditorem ꝛ credas ipsum
hoc velle dicere: quoniaz oportet te sicut me
dicum omnia ad sanitatem agere. si uero ex

superna resistat peryodus et eger moriatur: non credas tamen esse peccatum. Creticorum. 3o. capitulo. 7o. et peryodi qui sunt in numero dierum sunt septimane: eorum incessus est secundum incessum lune. peryodorum qui fiunt in numero mensium: eorum incessus est secundum incessum solis. In processu capituli. omnis ergo mutatio que fit in egritudine nõ potest esse quin sit: aut secundum inicium sui euentus: aut secundum mutacionem aeris cõtinentis. et causa in mutatione egritudinum que fit secundum principium suum est luna. et causa in mutatione suarum secundum mutationem aeris in anno quidem toto est sol: sed in vnoquoque mensium luna. accidit ergo ex istis rebus ut fortior sit mutatio que est propria vnicuique egritudinum secundum cursum septenorum. Idem habetur ab auicenna secũda. 4. tractatu. 2o. capitulo. 2o dicente. Plures quidẽ homines posuerunt causam in mẽsuratione crisuum egritudinum acutarum ex parte lune. Halyabbas. lio. de regali dispositione theo. 10o. cao. 3o inquit. quare autẽ crisis que per quaternarium et septenarium surgit: fortior sit et velocioris motus quam alie/cursus est lune. et enim decurrẽtia astra omnibus causa sũt que generãt et corrũpũt hoc in mũdo. Alexander

epidimiarum sexta comento .24°. peryodo namq3 celestium corporum ordinantur et reguntur hec inferiora corpora. oportet autē nos scire q si ordinantur et disponuntur et reguntur ea que sunt in generatione et corruptione ex corporibus celestibus: non propter hoc sunt expertes diuine prouidencie: ex infusione enim diuine prouidēcie stelle ordinant ea que sunt. Ideo albumassar in suo magno introductorio inquit. constat igitur opificem vniuersitatis genitoremq3 deum nature ducatum sidereis motibus commendasse.

Omnes medicine auctores concedunt q causa dierum creticorum sunt sol et luna. et ipsa proprie in acutis. differunt solum in hoc: quia quidam asserunt q crisis non fit nisi illa die in qua plures hore sunt de die medicinali : quia participat magis de celesti influxu. Alij dicunt q licet decima tercia habet plus de horis medicinalib9: et in ea debet fieri crisis eciam ratione motus materie: q crisis nō fit nisi in decima quarta. et ratio eorum ē q2 licet habeat minus de horis medicinalis diei : est tamen in illis aspectus lune magis directe q3 in alijs. 13. iō fit magis in. 14ª: q3 in. 13ª Qui ostendunt in hoc q potestas in creticando est maior in corporibus celestibus q3

in motu materie.

Capitulum tercium in quo ostenditur quibus modis celestia corpora in hec infima imprimunt.

Ad capituli antecedentis ampliorem declarationem sciendum quod corporum superiorum operatio in hec
a
inferiora multifariam suscipit diuisionem. quarum prima est duplex. manifesta et occulta. Manifesta est duplex. prima est generalis: et secundum hanc omnia sidera operantur motu videlicet et luce. vnde secundo celi et mundi calor et lumen a celestibus generantur: aere actricto ab eorum latione. Ideo quantum ad hoc calefaciunt secundum philosophum ibidem et libro de partibus animalium. 4°. vbi dicit quod noctes plenilunij calidiores sunt ratione magni luminis lune. Secunda est specialis: et est duplex. quedam est qualitatiua: qua mutant corpora inferiora in suis qualitatibus secundum quod dicitur solem et martem calidos esse. scilicet effectiue et non formaliter: et ideo calefacere et exiccare: lunam et venerem infrigidare et humectare et sic de alijs planetis. et ista di

citur a galieno communis operatio libro de cre
ticis. Oculta operatio est quedam propri
etes ad modum forme specifice: qualis ē ope
ratio ferri ad magnetem. & ista subdiuiditur
q2 quedam est vniuersalis & alia particularis
Uniuersalis est quam faciunt omnes planete
discurrendo in circulo signorum suis aspecti-
bus. que quidem operatio licet sit omnibus
stellis comunis: in acutis egritudinib9 ē pro
pria lune tantum: secundum galienum vbi su
pra & nullus planeta eam habet. Parti
cularis est duplex. prima ē operatio quam fa
ciunt fortune vel infortune respiciendo lunaz
in angulis quadrati. q2 fortune faciunt altera
tionem prosperam / infortune aduersam. Se
cunda ē magis particularis & ē operatio q
fit vnicunque indiuiduo fere differenter ab a
lio propria natiuitate vel reuolutione. vnde
videmus q saturnus et mars licet simpliciter
sint infortune & habeāt annos auferre ab al
cochodem: tamen quando fuerint alcocho
dem vite annos suos maiores siue minores
prestabunt secundum eorum fortunationem.
Quorꝫ simile ē in egritudinib9 q2 licet i fortu
ne tp̄e crisis respiciēdo lunā debēt simpliciter

nocere: tamen si infortuna fuerit contraria egritudini ꝛ in suo hayz non infortunabit lunam: sꝫ remouebitur morbus ꝑ suam contrarientatem illi ꝛ ppter contrarietatem infortune ad morbum. vt si fuerit frigida ꝛ morbus calidus: vel si calida ꝛ morbꝰ frigidus. vt patet per pholomeum et eius comentatorem in centiloquio et per galienum creticorum. 3º. Ista operationum distincio colligitur ab ypocrate in liº. de medicorum astrologia vbi multa huius sciencie afforistico modo ad medicinaꝫ valde necessaria tradidit. Et a galieno. liº de creticis ꝛ a philosopho. 2º. de celo. Et a ptholomeo in liº. 4º. particularum et in centiloquio. Et ab albumassare in suo introductorio. Notandum ꝙ galienus. 3º creticorum. capitulo. 7º. secundum quosdaꝫ dicit ꝙ sol non operatur in egritudinibus cronicis nisi per comunem operationem tantum. et ꝙ luna in acutis operatur per operationem dictam comunem ꝛ propriam simul. et ideo mensem medicinalem ex mense aparitionis ꝛ peragrationis ordinauit. Colligitur ex dictis ꝙ corpora superiora multipliciter in hec inferiora operantur.

Capitulũ q̃rtum in quo dies conti
nent qui scđm mentẽ autorũ cretici
/idicatiui/et itercidẽtes nũcupant

Secundum galieni intencionez ad hoc
vt dies dicatur creticus non sufficit vt
ineo crisis fiat raro: ymo est necessariũ
vt fiat multociens: ꝛ ꝙ talis crisis conuertat
ad bonũ: ꝛ ꝙ sit completa/certa/manifesta/
salua/ꝛ ꝙ sit indicata a suo indicatiuo. q̄ omia
in summa sunt cõdiciones bone crisis secundũ
galienum libro de crisi ꝛ creticus diebus. A
fforismorũ prima comẽto. 20ᵒ. sub aliis ver-
bis ponuntur. Et ideo quando in aliquo die
inueniuntur omia supradicta: aut plurimũ eo
rũ/ꝛ maius quod est in eis: non ẽ dubitãdum
quin sit dies creticus. quãdo non inuenitur a
liquid eorum que dicta sunt penitus: aut inue
nitur in eo parum eorum: ꝛ debiliꝰ eorum q̄
sunt in eis: non dicuntur dies crisis. Un-
de dies qui considerantur in dispositioni-
bus crisis sunt triplices. Quidam sunt creti
ci/alii indicatiui/alii intercidentes. Cre
tici sunt duplices: quidam radicales cretici
et sunt in quolibet mense quatuor. s. 7ᵒ. 14ᵒ.

20ᵍ. et 27ᵍ. Alij sunt cretici per accommodationem et sunt. 4ᵍ. 11ᵍ. 17ᵍ. et. 24ᵍ.

Indicatiui sunt duplices: radicales. indicatiui et sunt dies predicti. s. 4ᵍ. 11ᵍ. 17ᵍ 24ᵍ. et indicatiui per accōmodacionem et sunt dies cretici radicales nominati. Dierum intercidentium quidam sunt indicatiui intercidetes vt. 3ᵍ. 4ᵍ. 9ᵍ. quidam sunt cretici intercidentes vt. 3ᵍ. 4ᵍ. 9ᵍ. 13ᵍ. 14ᵍ. Dies non cretici nec indicatiui sunt primus. 2ᵍ. 10ᵍ. 12ᵍ 19ᵍ. Diem primum dicunt quidam ēe deteriorem dierū ad hoc ut in eo fiat crisis. post. 2ᵐ. de inde. 6ᵐ. post. 8ᵐ. de ide. 10ᵐ. postea. 12ᵐ et post. 16ᵐ. et minor in malicia est. 13ᵍ. Rasis in toto continente libro. 19ᵒ. dicit q dierum quidam sunt cretici / alij indicatiui / quidam medij inter hos: et isti sunt qui non sunt septeni / nec quarti. veri cretici sunt. 4ᵍ. 7ᵍ. 11ᵍ. 14ᵍ. 17ᵍ. 20ᵍ. Dies uero indicatiui sunt. 4ᵍ. 11ᵍ. 17ᵍ. Medij uero sunt. 3ᵍ. 4ᵍ. 9ᵍ. 13ᵍ 14ᵍ. Auerroys colliget. 4ᵒ. ait et dies manifesti laudabilis crisis sunt: qui a principio egritudinis per quaternariam enumeratur computationem. horum primus est. 4ᵍ. post 7ᵍ. post. 11ᵍ. 14ᵍ. 17ᵍ. 20ᵍ. 24ᵍ. 27ᵍ. 31ᵍ. 34ᵍ. 40ᵍ. Sed sunt alij qui bonitate istis propinqui existunt sicut. 3ᵍ. 4ᵍ. 9ᵍ. 13ᵍ. 13ᵍ. 21ᵍ. Sed

dies quibus plurimum fit crisis mala est si-
cud.6^9.post.12^9.post.8^9.10^9.14^9.16^9.et post
19^9: sed raro in.12°.fit crisis. Galienus se
cundo de creticis capitulo.3°. de fortitudine
dierum creticorum et indicatiuorum dicit. quod
fortior dierum crisis est.7^9.et eius indicatiu^9
est 4^9.post 7^m.11^9. et 14^9.et est inter eos: si-
cut iter 4^m et 7^m.post eos.17^9.et proporciona
tur ad.20^m.sicut.4^9.et.11^9.ad.7^m et.14^m. et se
cundum minus 18^9.ad 21^m.et quod cadit inter
eos in.9°.4°.3°. Et in.9°. quidem fit crisis
plusquam fiat i hijs omnibus: post in.4°.post
in.3°. Et dies 6^9.ē dies crisis male.13^9. ē de
bilior dierum crisis: et fortior dierum crisis i
quibus non fit: et est quasi superior termin^9
in virtute sua inter duas species. Primo
de crisi dicit in die.6°. cōsumuntur egritudi-
nes multe sed non sicud in 7°. quod est quia nu
merus egritudinum que cōsumuntur i die.6^9
ē minor numero q̄ cōsumunt i 7°. Creticorum
5°.ca^o.4°.dies quidē.6^9.q̄uis nō sit ex dieb^9
crisis qui currūt scdm pyodos: nec sit eciā sm
inpares: tn̄ multociēs recipit crisim. Ypocra.
regiminis acutorum.2°.textu comēti.14.dicit.6^m.
.creticum fore. Aliter numerant dies sm
ordines alios a ga^o: quos ad pñs dimitto:
cum numerationib^9 aliorum autorum cū ista prici-

palioꝛ numeratio aliis fit. Sciendum se cundū omnes doctores q numerꝰ dierū cre ticoꝝ ratione motus lune non transcēdit di em 120.^m: vltra numeratio fit motu solis ꝛ p menses usqꝫ ad quartū anūz: supra numerat tantum per años.

Tercia pticula

d iuiditur particula ista in vndeciz ca^a. primū docet foꝛaz cōputandi pyodos. Scōm ponit quatuoꝛ modos dies creticos conputādi. Terciuz ostēdit viam inueniēdi dies p sequētes tabulas. Quartū ducit in cō uenientia que seqūtur ad predictos numerā di modos. Quintū continet quasdam autori tates ad sequentia. Sextuz recitat pictagori coꝛum opinionem de numeris. Septimū hȝ aliquas suppositiones requisitas ad quintuz computationis modum. Octauum ostendit fundamentum ꝛ radicem huius computatio nis ꝛ vbi oꝛtum primum ipa contraxerunt. Nonum tractat de aspectibus. decimum do cet quintum cōputādi modum. vndecimū du cit quedam inconueniētia versus illum: cū eo rum solutione.

Cap^m primum de peryodoꝝ nume ratione scdꝫ doctoꝝ intēcionem.

P eryodus prima sui diuisione est triplex .prim⁹ procedit per reuolutionem q̄ter nariam. Scd̄o⁹ p septenariam. Tercius per vigenariam. Qui per septenariā procedit reuolutionē triplicitēr subdiuiditur. quidam per annos discurrit. Alter per menses .tercius per dies/ sicut ꝑ qui per quartos et p vigenos currunt. Et horum triū: quidaꝫ dicuntur perfecti: quidam imperfecti. Im perfectorum: quidam per quaternariaꝫ procedit reuolutionem ꝑ est dies quartus. Ali⁹ est peryodus qui per septenariam procedit. ꝑ septimana vocatur qui perfectus a galieno dicitur creti. 2°. cap°. 2°. sic et intellige ex hoc ꝙ vnaqueqꝫ ebdomadarum est peryodus perfectus. et in eodem li°. capitulo. 9°. dicit. oportet propterea ꝙ septimana tercia computatur secundum continuitatem: ne dicatur ꝙ septimana sit peryodus perfectus. concludit ꝙ est peryod⁹ primus simplex. Perfectus est ille qui per vigenariam discurrit reuolutionē: ꝑ dicitur pyodus scd̄o⁹ cōpositus cōpletus: ꝑ est vicessima dies. Ista distinctio habet ab ypocrate affoꝛismoꝝ. 3ª. affo°. 29°. Et a galieno ibideꝫ. et. 3°. de creticis ca° 2° et. 7°. 9° et 12°. Peryodi qui procedūt p quartuꝫ quidā dicit primus: et ē in 4ª. die. quidā scd̄o⁹ et est i. 7ª. terci⁹ i. 11ª. q̄rtus i. 14ª.

quītus ī.17ª.sext⁹ ī.20ª. Isti pyodi quater narij nō oēs cōputātur scdm singularitatem: s; quidā scdm cōtinuitatē. scdm galiē^m.3°.de creti.ca°.p°.et 12°.et pronosti.3°.comēto p°.: ꝛ cōputant sic. prima dies 2ª.3ª.4ª.iste ē quatern⁹ prim⁹: ꝛ cōtinuatur cū scdo taliter q̄ iterū conputet 4ª.sic.4ª.5ª.6ª.7ª.iste ē scd⁹ q̄tern⁹ siue pyod⁹ puus: ꝛ ē discontinu⁹ a ter tio pyodo ꝛ numerat post sic.8ª.9ª.10ª.11ª.iste continuat cū q̄rto: ꝛ ideo dicit iter 11ª.12ª.13ª 14ª.iste ē cōtinuus: et ideo dicit iterum.14ª. 15ª.16ª.17ª. Iter.17ª.18ª.19ª.20ª. Omnes sunt cōtinui preter secundū ꝛ terciū. Similiter est intelligendum in alio vigenario. Per yodus primus simplex est qui nominatur eb domada. Septimanarū quedā conputāt con tinue q̄dā discontinue ɓm galiē^m. i locis de p rimo preallegatis. prima et secunda cōputāt discōtinue: q̄r octaua ē pricipiū ebdomade scde ꝛ numerāt sic. pª dies.2ª.3ª.4ª.5ª.6ª.7ª. hic finit pª septiana ꝛ q̄r ē discōtinua cū scda: numerat sic.8ª.9ª.10ª.11ª.12ª.13ª.14ª.hic finit scda. ꝛ q̄r cōiūgit tercie: d̄r iter.14ª 15ª 16ª 17ª 18ª.19ª.20ª.i q̄ tercia finit septiana. ꝛ sic sūt sex q̄terni. et tres septeni i.20ª. dier spacio. Simili modo oportet āpli⁹ cōputare. Prim⁹ peryodus vl'jis qui p vigenariā pcedit reuo

lutionem: est in die. 20ª. secundus in 40ª. tercius in. 60ª. quart⁹ in. 80ª. quintus in. 120ª fm ypocra. galien⁹ tñ et auicenna quintū ponunt in. 100ª. ¶Habet ab actorib⁹ q post primā produz vlez i qternis virtus nimis parurifica tur. et q remanet fortis in septenis usq i. 40. diem. et post eam q virtus crit multū minuit silz in septenis: et restat in vicessimis tantum. de quo dubito. ¶Multi conāt reddere causas separationis prime et scde ebdomade et cōiuntionis scde cū tercia: ad qd supponūt q declaratū ē in astronomia omēz numeruz cōcontinētez medietatē alicui⁹ numeri integri uel minus medietate haberi pro imperfecto et cōtinētez sup medietatē haberi pro pfecto. et q nulla cōputatio numeri incipit ab impfecto sed semp a pfecto. Inde est q septima dies naturalis cōtinet. 17. horas et dimidiam diei medicinalis septimi: que sunt plus medietate diei: ideo debet cōputari p integra die medicinali et haberi debet illa dies pro die vna naturali. et qr octaua habet plus medietate diei medicinalis: pro integra habetur die: et pro principio secunde septimane. et sic separatur et non continuatur cuz prima. et qr due septimāe sejūcte constituūt dies. 13ᵐ. horas. 11ᵐ q̄ hore sunt de 14ª. die natali a pricipio ei⁹: et ille

.ii^m. hore sunt minus medietate diei medicinalis: poni debet ipsa .14^a. dies non integra: sed imperfecta. et quia numerus imperfectus oportet vt per reduplicationem de eo factam compleatur. sic sit principium tercie ebdomade: et coniungitur secunda septimana cum tercia et fiunt viginti dies naturales. Omnia ista licet sint bene tradicta: respectu tamē cause et fundamenti computationis sunt friuola: cum solum ab his terminis aspectus lune coartare est impossibile.

Capitulum secundum in quo ostditur quot modis dies cretici apud auctores numerentur.

[S]ciendum q medici non disconueniunt in diebus creticis qui sunt usq3 ad .14^m secundum galienum sed in illis qui sūt post. et primus qui discordat fuit archigenes et sodales eius: qui cōputāt septimanas omēs discōtinuas et integras ad modū prime: asserēdo q eadē ratio ē in alijs q̄ in prima. causa ē q2 pcedūt s3 viā rationis: iuxta augmētū prime ebdomade: et dicūt q hoc oportet fieri. et ppter hoc fit .13^9. indicatiuus. et .21^9. creticus: plusq3 .17^9. et .20^9. et faciunt sic .42^m. creticum. et non .40^m. et .34^m. et non 30^m. et

ponunt.24m.28m.32m.et.34m.creticos.secunduz istum modum facilior est sciencia dierum creticorum.est tamen contra mentez ypocratis et galieni. Secundus modus computādi est avicēne qui septimanas cum fractione sumit.et in.20o.finem trium septimanarum dicit ēe.et peryodos ponit quaternos ad modum galieni.Et quia mensis eius est notus: et non incognit9 sicut archigenis:dieruz quātitas est manifesta ex ipi9 diuisione secundum quosdam;quia de diei quantitate ipe nullam fecit mencionem.ideo quilibet dies est vt supra dixi.s.22.horarum et duarum terciarum hore et partis vnius de.21a.partibus in qualibet hora.vt etiam in tabula ipsius mensis apparet. Causa mouens ipsum ad hoc est: quia tenet solum mensem apparitionis esse causam dierum creticorum:et qd vltra hoc est transgressio vt supra dixi. Modus procedēdi cuz his diebus exemplariter dimittatur. propter nimiaz eorum imperfectōez. Tercius modus computandi dies creticos est q̄z plurimorum doctissimorum virorum: qui in hoc tempore menses ad galieni modum et septianas et q̄ternos numerāt: et ipi9 cōputare dies ignorāt. Causa ē qr carent cognitione diei quo medici debent uti secunduz galieni

doctrinam ad dies creticos inueniendū: assu
munt diem quem sumere non debent. s. illum
qui ex diuisione mensis medicinalis galieni
prouenit: qui est. 23. horarum et vnius. 14. ho
re. Ipsorum computatio talis est. pona-
mus q principium alicuius egritudinis sit die
dominica in meridie. principium septimi diei
faciunt die sabbati ante meridiem per. 6. ho
ras cum dimidia minus. 14ª. hore. et inicium
. 14. affirmant die sabbati secundi sequentis
per. 14ᵐ. horas ante meridiē. minus . 14ª. ho
re quod est die veneris per. ijᵐ. horas post me
ridiem minus . 14ª. et sic de omnibus alijs die
bus numerant. Quartus modus est ypo-
cra. et galieni qui medicinalem mensem / sep
timanas / quaternos / et vicessimos posuit:
eo modo quo supradictum fuit. tamen de me
dicinali die sequenti mensis sui medicinalis di
uisionem quicquam minime ab illo reperitur
scriptum: ad hoc vt dies cretici numerentur
secundum diem illum: neqȝ quaterni / neqȝ
septeni / neqȝ menses / neqȝ anni. Ad cuius
declaratōēȝ est sciendū q ypocrates prono-
sticorū. 3º. ter. comēti. 4ᵗ. dicit. nec est cōputa
ri in cōpleto numero dierū quēadmodū neqȝ
āni: nec mēses. et c. In canone. 4º. inquit et nō
est possibile vt numeretur aliquid horum

secundum computationem dierum perfecto-
rum. Quam quidem litteram in duabus par
tibus galienus exponit. primo in comento
huius. 4ᵗ. canonis dicens. non dixit quia non
est possibile vt computetur aliquid horum se
cundm computationem dierum integrorum
completorum: nisi quoniam computauit tres
septimanas in. 20ᵗ. dieb⁹. Et similiter ann⁹/
& mensis eius. non est enim possibile vt com
putetur secundum computationem dierum
completorum: & est illud quidem verum: quo
niam annus non est tantuз. 364. dies: sed cuз
illo eciaз est quarta diei & proprie pars vna
ex centum partibus. Mensium autem vnus-
quisqз est minus. 30ᵃ. diebus et plus. 29. pro
pter hoc ergo dixit ypocra. quia non opor
tet vt computentur septimane/ neqз quarte
secundum computationem dierum comple-
torum: sed in illo est diminutio per quantita
tem qua complentur tres septimane in. 20ᵗ.
diebus. Secundo exponit eam creti. 3ᵒ.
capitulo. 9ᵒ. dicens. Et dico iterum q septi
mana non sunt. 7. dies integri sicut dixi ante
:& ypocra. quidem docuit illud etiam quod
est quia postquam dixit in libro pronostico-
rum q iste additiones fiunt per quaternari
um donec perueniat ad. 20ᵐ. dixit hunc ser-

monem. ꝛ non est possibile vt computetur ali quid horum secundum dies integros vere in quibus non sit fractio: neque computatio anni etiam / neque computatio mensium currūt secundum computationem dierum integrorum. Nam sicut ānꝰ addit super. 364. dies partez ꝛ plus quarta diei: et mensis minuitur ex .30°. medio diei: similiter septimana minuitur ad hoc vt sint septem dies integri: diei sexta. non ergo sunt tres septimane. 21ꝰ. dies integri ꝛc. Ex serie ista potest aliquis dicere: si omnia ista non est possibile computari secundum dies perfectos sed secundum incompletos: similiter computatio ipsorum dierū creticorum debet fieri secundum dies incompletos siue medicinales ꝛ non secundum dies perfectos ꝛ naturales. Circa quod duo sunt notanda. quorum primum est ꝙ dies secundum medicos est duplex. s. perfecta ꝛ imperfecta. dies perfecta siue completa est continens. 24. horas equinociales siue equales de qua ypocra. pronosticorum. 3ª. textu comenti. 4ᵗ. et. 9ᵗ. et. 6ᵗ. Et galienus primo de crisi capitulo. 10°. et. 2°. eiusdem capitulo. 2°. et primo ad glauconem. Imperfecta duobus modis reperitur: primo modo dicitur

imperfecta illa que ex mensis galien peruenit diuisione: continens tantum.23. horas et vnam.14. hore. de ista fere multi preteriti et presentes doctores famosissimi loquuntur preter ypocratem / galienum et auicennam et quosdam alios. et ista est imperfecta semper i quantitate equali: quia quelibet deficit per horam vnam minus.14ª. hore. Scdo modo dicit imperfecta quilibet dies non continens.24. horas: sz est minor per aliquam quantitatem siue magnam siue paruam. de hac ypocra loquitur vbi de perfecta. et galienus comento. 4°. et. 6°. et creticorum. 3°. capitulo. 9°. et in alijs multis locis. et hec est imperfecta inequaliter. qr vna est sex horarum et quarte hore scdz galienum. s. vltima anni. Quaterni est. 8° horarum cu. 4ª. Mesis est. 12ᵐ. horarum. Septimane. 17. cum dimidia ut pz supra. et in hac parte galienus loquitur de mese coniuncionali.

Scdm qd notari / dz est q computatio anni / mesis et septimane / et qterni scdz dies ipfectos potest dupliciter intelligi. p°. q talis numeratio fit qntum ad ultimos dies ani / mesis / septane / et qterni. Scdo qntu ad singlos dies cuiuslibet istorum. p° modo coputat oia supradicta scdz dies impfectos ab ypocrate et galieno. ut i antecedete littera apparet: fm

dies.s. imperfectos vltimo modo/& nō pri-
mo. Secundo modo non est possibile ꝙ nu
merentur secundum primuz impfectionis mo
duz: q2 si singulus dies oīum supradictoꝝ cō
puteť scd̄m q̄ztitatem dierum medicinalium
vel imperfectorum primi imperfectionis mo
modi: tres septimane nō in.20ͥ.dierum suple
medicinalium spacio terminarentur: s3 in.21.
quod ē cōtra ypocra.similiter septimana nō
in sex diebus.s.perfectis et.20.horis scd̄m su
pradictā galieni cōputationem: vel secundū
aliam in sex diebus.17 . horis et.30ª.minutis
terminaretur: sed in.7.diebus medicinalib9
integris: de qua septimana nunq̄3 sermonē a
liquem loqutus fuit.et sic est dicendu3 de mē
se/et anno.que omnia a galieno numerātur
secundum dies perfectos: exceptis vltimis tā
tum.. Unde clarissime apperet ꝙ computa
tio sc̄d3 dies imperfectos debet intelligi quā
tum ad posteros dies solum: et secundum
vltimū impfectionis modum/ et non primu3
:& ꝙ quātū ad omnes alios āni/ mensis/& se
ptimane/& quaternorum quod debet intelli
gi secundum dies naturales . Ostenditur ex
his ꝙ computatio dierum creticorum debet
fieri scd̄m dies perfectos & non imperfectos
. Quod iterum apparet quia si omnium
perydorum numeratio esset quam ad fin

gulos dies secundum incompletum numeruꝫ dierum: coniunctio quaternorum et septimanarum per dierum duplicationeꝫ eēt frustra: ut in tabula est manifestum. sed quia est secūdum dies naturales vel perfectos: ꝛ ultimi dies eorum sunt tantum imperfecti: fuit necessarium vt per ipsorum duplicationem reintegrentur ꝛ perficiantur. Et sic sex quaterni ꝛ tres septimane in zo'. dierum naturalium spacio terminātur. Ex istis omnibus infero ꝙ dies cretici/indicatiui/ꝛ intercidētes numerati ab ypocra. ꝛ galieno ꝙ debēt sumi naturales ꝛ non medicinales. Doctrina ista ponitur ab ypocrate. in pronosticis parte illa ad quorum formam tres septimanas in. zo'. dierum suple naturalium spatio terminamus. deinde secundum hanc racionem augmenti euenit primus peryodus in. zo°. die. secundus in. 40°. tercius in. 60°. Notum est ypocratem intelligere hic naturales dies ꝛ non medicinales: quia tres septimane medicinales non vt dixi in zo'. dieꝝ medicinaliū spacio terminant sed in. zi. vnde apparet ꝙ. zō'''. et. 4ō'''. sumit hic ypocra vt creticos: et ꝙ eoꝝ cōputatio nō debet fieri sēꝫ dies medi

cinales uel imperfectos sed scdm dies inte-
gros. simili modo est intelligendum de aliis
diebus creticis radicalibus in his vniuersali
bus peryodis cōtentis. s. de. 7ª. 14ª. et per cō
sequens de ipsorum indicatiuis ꝛ intercidenti
bus. quia non est dicendum. 20ᵐ. 40ᵐ. natura
les assignare creticos tantum: ꝛ ꝙ dies alii
cretici numerentur secundum dies imperfe-
ctos. Ideo vbicumqꝫ inuenitur ab ypocrate
ꝙ talis vel talis dies sit cretica vel indicatiua
vel intercidens: non debet intelligi de die. 23
. horarum qua fere omnes vtuntur: sꝫ de die
naturali. aliter esset cōtra ypocratis ꝛ galie.
regulam ꝛ error vt infra eciā videbitur.
Colligitur quoqꝫ hec doctrina a gal°. p°. de
crisi cap°. 16°. dicente. et cum ego dico diem
intellige a me ꝙ ego non volo dicere nisi diē
ꝛ noctē cōiunctam. s. 24. horas. Et. 2°. de
crisi. capitulo. 2°. vbi eciam intencionem sui
diei determinat dicens. Cumqꝫ diem dico
intellige a me ꝙ non volo diem solum sed di
em ꝛ noctem. Eadem doctrina habetur
de febribus ad glauconem tractatu primo.
distinctione. 4ª. capitulo. 4°. de differēcia pa
rium ꝛ imparium dierum creticorum ꝛ de
in eisdem horarum consideratione vbi ait.

vt in hoc numero horarũ quidẽ accedẽtium vel antecedẽtiuz: aut minuẽtium non fallaris incerta ratiõe qr dies vnꝰ cũ nocte sua.24. horas habet. Et parũ post dicit: simili modo omnium egritudinum dies vel noctes compu tare debes: vt non dierum magis numerum aut noctium q̃z horarum scdꝫ numerum die rum constitutorum computes. vt puta si i tri duum vnumquẽqꝫ discuti posse mostrauimꝰ: qr vnus dies ꝛ nox.24. horas habet. cõpu tes ergo ex hora qua cecidit i egritudinẽ aut tipum horarum.72. vt triduuz compleas nu merum ꝛc. Unũ maxime ab omnibꝰ me dicis ẽ attẽdendum: ꝛ memorie super omnia cõmendandum: ad hoc ꝙ dies nominati cre tici ab ypocrate ꝛ galieno verificentur vt ta les: ꝛ est ꝙ dies cretici qui scdm dies natura les cõputãtur vt plurimũ sunt cretici: secun dum aspectus celestes magis diebus qui nu merantur scdm dies medicinales. Ideo ne mo decipiatur proferendo quod experimẽ to comprobatur: ꝙ crisis euenit secundum computationem dierum medicinalium: vt in effectu apparet. quia possibile est crises quasdam fieri secundum talem numeratio nem: non quia verior sit: sed quia aliquan

do accidit aspectus tempore illo. sed veri-
ssime naturales vt plurimum sunt cretici se
cundum superiorem causam. Exem
plum huius conputationis est siquis die do-
minica egrotauerit in meridie: die sabbati
primi sequẽtis in meridie igreditur septiaꝫ
diem. et secũdi sabbati sequentis in meridie
/14. ꝛ tercij sabbati vicessima finitur: et ẽbdo
mada tercia in meridie. Simili modo
est intelligendum de computatione omnium
aliorum dierum. Iste est modus rectus
computandi dies creticos secundum ypocra
tis ꝛ galieni doctrinam. vt in locis supra-
dictis patet. quorum approbatio per demo
stracionem infra dicetur. Quidam di
cunt ꝙ licet ista vel illa dies naturalis nomi
netur cretica: ꝙ non est in quantum natura-
lis: sed inquantum recipit virtutem superio
rum secundum horas medicinales quas con
tinet in se. et secundum hoc cum / 13ª. dies na
turalis habeat .13^{m}. horas a fine suo de die
medicinali: ꝛ possideat plures horas quam
.14ª. natalis que soluꝫ habet .11^{m}. ꝙ debet po
ni cretica ꝛ non .14ª. Ad hoc dicunt alij ꝙ
ꝗuis ita sit nõ tñ posita est 13ª dies cretica: ſꝫ

.14ª. ratio est q. 13ª. dies vt plurimum ponit cretica virtute motus materie: et. 14ª. virtute oppositionis lune que virtuosior et fortior est motu materie: et q oppositio quidem est in fine diei medicinalis: ideo 14ª. ponitur cretica et non 13ª. Isti in aliquo bene loquunt / et in aliquo non. verum est q dies in quantum naturalis non est cretica: tamen nec similiter in quantum medicinalis / eo modo quo fere omnes doctores fruuntur die medicinali affirmando illum fore creticum nisi aspectus in tali die intercidat: quia sic verum est diem esse creticum: in quantum ipse tunc virtutem superiorum recipit. sed quia virtus illa non est semper neque ut plurimum in tali vel in tali die vt ipsi putant medicinali: Ideo talis dies non est semper creticus neque secundum plurimum. q vt inferius videbitur aspectus celestis non in diebus et horis medicinalibus ipsorum prouenit semp: sed variatur. Quidam alij dies creticos aliter computant: quorum positionem sileo propter confusam eorum doctrinam. q in parte vna affirmant mensem galieni medicinalem: cum eius diuisione in septimanas / et quaternos / et dies quos 23m. horarum et 14. vnius ponunt: et per ipsorum multiplicationem. 7m. 14m. dies constituunt omnium rones reddendo. et in alia parte erat

plificando de dieruz computatione numerāt
scōm dies naturales integros sine aliqua fra
ctione: absqz vlla ratōe / vel autoritate. varie
tatem ꝛ incompatibilitatem ipoꝝ in cōputā
do respiciendo: sine causa ꝛ declaratiōe / reti
cere eorum dicta decreui.

Capitulum tercium in quo ōndit
ordo construēdi tabulas ad mēsez
medicinalem galieni ꝛ avicēne. et
modꝰ inueniēdi dies medicinales ī eis.

Erta galie' ꝛ avicēne mēses duas arbi
troꝛ cōstruere tabulas (quas neqz scrip
tas vidi neqz verbis pferre ab aliquo audi-
ui licet ī vsu coīter galie' tabula repiat) scōz
meliorē ordiez michi possibilē pluribꝰ de cau
sis. Quarum prima ē vt manifestissime vide
atur cois erroꝛ ferme oīuz medicoꝝ ī cōputā
do dies creticos scōz dies. 23. horaꝝ: qui cōsti
tuūt huius quātitatis p mēsis galieni diuisio
nē vt s. cuiꝰ tabula pº ordinat. Scōa causa
ē ut notificet quomº ī hac vel illa die medicia
li nō ē semp aspectꝰ ad crisim. vt pbabit ī caº
. iiº. particłe. 3. Ex quo videbit nō fore firmā
sentēciaz q̄ a pluribꝰ asserit: ꝛ ē q͛ dies nō di
cit cretica eo q͛ naturalis / nisi ī q͛m participat
horas diei medicinalis. ꝛ q͛ illa non reputa-
tur dies que continet in se minus medietate

diei medicinalis: quod de.14ª. naturali non verificatur. Tercia vt faciliter secundum mentem galieni et auicenne quis inueniat per nodus vniuersales: in qua die medicinali vel naturali ipsi sint. Similiter ut inueniat septimanas et earum separationem et coniunctionem/ quaternorumque adunationem et segregationem. Quarta ad sciendum quemlibet diem naturalem quot horas ipse participet de die medicinali. Ad cuius intellectum sciendum quod mensis medicinalis licet sit.26. dierum naturalium et.22. horarum. habet tamen necessario .28. dies integros medicinales. vt in hac tabula manifestabitur. aliter esset impossibile quod ypocrates dicit pronosticorum.3º. parte illa. Et non est computari et c. ad quorum formam tres septimanas .s. medicinales et integras que sunt.21ª. dies.s. medicinales in .20'. dierum .s. naturalium spacio terminamus. Et ideo in quolibet medicinali mense sunt .28. dies medicinales integri. et quatuor septimane medicinales integre quelibet continens. 7. dies medicinales perfectos. et sunt.7 quaterni medicinales integri. Prima linea huius tabule continet numerum dierum medicinalium; vt eius titulus denotat. Se

cunda continet numerum dierum naturaliu3 correspondentium diebus medicinalibus in eorum directo positis. In tercia sunt hore super excrecentes dies naturales dierum me dicicinalium. In quarta sunt partes hora rum de.14.partibus in qualibet hora: simili ter excedentes diei naturalis quantitatem si mul cum horis supradictis. debet tamen exci pi indirecto primi diei medicinalis : vbi tam hore quam ei9 partes eius partes denotant primi diei medicinalis quantitatem non attī gentem adhuc diem naturalem integram.

Quinta linea continet numerum dieru3 septimanarum cum earum coniunctione et se paratione. Serta habet iterum nume rum dierum naturalium ad reduplicatione3 quartorum et septenorum. Septima con tinet numerum quaternorum cum eorum ag gregatione et seiunctione. Ad cuius no ticiā gracia exēpli ponam9 q volum9 scire .7.dies medicinales perfectos quot dies na turales ipsi continent in se. Ad quod de bemus ingredi in linea dierum medicinaliu3 cū tali numero et in scōa linea iueniūtur dies .6.s.natales et in tercia.17.hore.iq̄rta.7.ptes de.14^{m}.q̄ sūt hora media et sic.7^{a}.medicinal'ha

bet dies.6.naturales horas.17.cum dimidia. que hore et partes horarum excedunt.6.diem naturalem: et includuntur in.7.sequentem naturalem. et quia sunt magis medietate diei medicinalis.7ª.sequens naturalis efficitur cretica: In cuius directo in.4ª.linea ponitur septima dies: et septiana prima: et in.7ª. peryodus quaternus secundus. Nota q finis prime ebdomade et scdi qterni nō ē i directo.7ᵉ. diei medicinalis sed nat͡alis. Indirecto.14. medicinalis sūt.13ᵐ. dies nat͡les et magis.11ᵐ. hore: q̄ sunt de.14ª. medicinali et supāt diē.13. nat͡alē: et icludūtur in.14ª. naturali.et q͡r sunt minus medietate diei medicinalis vt supradictum fuit: non habentur pro die perfecta: vnde oportet q per duplicationem.14. factam ipa compleat͡. et ideo fit.14ª.naturalis finis secunde et principium tercie ebdomade. et septimana secunda cum tercia coniungitur: per duplicacionem.14ᵉ. naturalis. vt in.6ª.et.4ª.lineis ostenditur: et in.7ª.de coniuntione quarti et quinti peryodorum quaternorum.

Indirecto vicessimi diei medicinalis sunt.19. dies naturales et insuper hore.4.et.6.14.de.20ª.medicinali: taliter q.20ᵉ. dies medicinales sunt tantum.19. naturales et.4. hore et.6.14.hore. Indirecto.23. dierum

medicinalium sunt.26.dies naturales et.22.
hore: quod est quantitas integra mensis gali
eni medicinalis de diebus naturalib9. Ap
paret liquide in hac tabula quomodo quater
ni et septimane debent computari secundum
dies naturales et nõ medicinales. et apparet
similiter comunis error in computando dies
creticos per dies medicinales: quia tunc.20ª.
medicinalis perficitur. in 19ª. naturali: quod ē
cõtra ypocratem et galienum. In duplica
tione.14. potest insurgi dubium. s. an duplice
tur.14ª. naturalis vel medicinalis. natalis īte
gra non duplicatur: quia tm̄.um. hore sunt sup̄
.13. et qr sunt minus medietate diei medicina
lis nõ debēt pro die reputari: et pons nec di
cere q̄.14ª. natalis reduplicetur: quia quod
non est non potest reduplicari. Si dicatur q̄
.14ª. medicinalis duplicatur quia non per-
fecta: non valet: quia dies medicinalis queli
bet perfecta est per se: et ex integritate ipi9
fiūt.13m. dies natales: et supant ad .14. nata
lē.um. hore: ideo nõ oportet ipaz duplicare.
Solutio hui9 dubij ē satis nota: lz mod9 ī assi
gnādo causaz duplicatiōis secū offuscatōez du
cat. Mod9 cõstituēdi hāc tabulā ē iste: q̄n
titati primi diei medicinal' addat q̄ztitas vni9
diei medicinal': q̄ ē scda dies ei9 et sumet redu

cendo totum ad quantitatem dierum natura
lium. et sũma est quantitas duorum dierum
medicinaliũ reducta ad dies naturales. Cui
quantitati si addatur iterum quantitas alte
rius diei medicinalis et erit tercia dies: et su
metur / reducendo semper totum ad dies na
turales: erit sũma / quantitas triũ dierum me
dicinalium: reducta in dies naturales. Exem
pli gracia. prima dies medicinalis est 23^{m}. ho
rarum et vnius 14. hore. si huic quantitati ad
datur quantitas vnius diei medicinalis: pro
uenit dies naturalis vna ꝑ. 22. hore et due. 14.
et si huic iterum tercia dies medicinalis adda
tur: proueniunt dies naturales duo et. 21^{a}.
hore et. 3. 14. hore. et sic procede usque in. 28.
dies medicinales: ex quib⁹. 26. dies naturales
complentur cum. 22. horis. Simili modo
fac ad cõstituendum tabulam mẽsis avicenne
per additionem quãtitatis vnius diei: semper
reducendo partes de. 21. in qualibet hora / ad
tercias hore / ꝑ tercias hore ad horas inte
gras / et horas in dies naturales

Tabula mensis medicinalis galieni

Tabula dieruꝫ et hora/ruꝫ ⁊ earum fractionum.			
dies me/dicinals	dies na/turales	hor̄	partes horaruꝫ
1		23	1
2	1	22	2
3	2	21	3
4	3	20	4
5	4	19	5
6	5	18	6
7	6	17	7
8	7	16	8
9	8	15	9
10	9	14	10
11	10	13	11
12	11	12	12
13	12	11	13
14	13	11	0
15	14	10	1
16	15	9	2
17	16	8	3 1
18	17	7	4
19	18	6	5
20	19	5	6
21	20	4	7
22	21	3	8
23	22	2	9
24	23	10	1
25	24	0	11
26		23	12
27	25	22	13
28	26	22	[illegible]

Tabula peryodi primi v̄lis cuꝫ ipiꝰ quaternis ⁊ septenis.				
	dies septimanarum cum duplicatione.	dies naturales ad cō putationē q̄ter. ⁊ sep.	quaterni cuꝫ eorum cōiunctōe ⁊ separatio	
	1	1	1	
	2	2	2	
	3	3	3	
	4	4 4	4 1	p̈ꝰ 4ꝰ
	5	5	2	
	6	6	3	
p̈ ebdō	7	7	4	2ꝰ 4ꝰ
	1	8	1	
	2	9	2	
	3	10	3	
	4	11 11	4 1	3ꝰ 4ꝰ
	5	12	2	
	6	13	3	
2.ebdō	7 1	14 14	4 1	q̈ 4ꝰ
	2	15	2	
	3	16	3	
	4	17 17	4 1	5ꝰ 4ꝰ
	5	18	2	
	6	19	3	
3.ebdō	7	20	4	6ꝰ 4ꝰ

Tabula mensis apparitionis avicenne

Tabula dierum et horarum et earum fractionum.

dies medicinales	dies naturales.	numerus horarum	3. horarum.	partes de 21
1		22	2	1
2	1	21	1	2
3	2	20	0	3
4	3	18	2	4
5	4	17	1	5
6	5	16	0	6
7	6	15	0	0
8	7	13	2	1
9	8	12	1	2
10	9	11	0	3
11	10	9	2	4
12	11	8	1	5
13	12	7	0	6
14	13	6	0	0
15	14	4	2	1
16	15	3	1	2
17	16	2	0	3
18	17	0	2	4
19		23	1	5
20	18	22	0	6
21	19	21	0	0
22	20	19	2	1
23	21	13	1	2
24	22	17	0	3
25	23	15	2	4
26	24	14	1	5
27	25	13	0	6
28	26	12	0	0

Tabula universalis primi periodi cum septenis et quaternis.

	1	1	1	
	2	2	2	
	3	3	3	
	4	4 4	4 1	p^{9} 4^{9}
	5	5	2	
	6	6	3	
p septiana	7	7	4	2^{9} 4^{9}
	1	8	1	
	2	9	2	
	3	10	3	
	4	11 11	4 1	3^{9} 4^{9}
	5	12	2	
	6	13	3	
2 septia.	7 11	4 14	4 1	4^{9} 4^{9}
	2	15	2	
	3	16	3	
	4	17 17	4 1	5^{9} 4^{9}
	5		2	
	6	18	3	
3 septian	7	19	4	6^{9} 4^{9}
	dies ebdomadar cum duplication	dies naturales ad coniunctiones sep	teorum et quaternorum	quaterni cum con coniunctione.

4m

Capitulum quintum in quo ponuntur inconueniētia ad modos computandi supradictos.

h Abito q causa creticorum dieruz propria ex radice superiori sit aspectus solis uel lune seu loca diuersa. s. a locis in quibus extitit in morbi principio. ut patet in capitulo. 2°. secunde particule et infra: apparent quidam defectus in computatione aliquorum dierum. et primo secunduz mentem archigenis qui. 28. dicit creticaz: cuz non conueniat numerus iste cum fine alicuius mensis positi in particula prima capitulo. 4°. Dicit etiam. 18. 21. fore magis creticos. 17. et. 20. Amplius quia omnes septimanas seperatas numerat: et etiam. 24. 28. 32. 34. 42. 84. dies creticos ponit. que omnia contra mentem ypocratis et galieni testantur: Deffectus primus cōtra auicenne positionem non paruus est: ymo maximus. q affirmat soluz computare secundum mensez apparitionis: et q dicere aliter ē trāsgressio ex quo puenit: q acute egrotātes oēs tpe occultationis lune nō regūt regimine aliquo a superiori radice: sz sine causa celesti oēs motus eorum fiunt. ratio ē qz ipē asserit q lune non ē operatio eodem tempore. Secundus deffectus est in assignatione cause dieruz creticorum

scdm lune dispositionē solum: si pro dispositōe intelligatur tantum illuminatio ipsius a sole ut quidam tenent. quod sumūt ex littera auicē ne secūda quarti tractatu. 2°. capitulo. 2°. de causis dierum crisis dicētis. Et fit vehemēter apparitio diuersitatis: cum vehemētia apparitionis diuersitatis in dispositione lune. & fit illud vehementius quando luna est secundū oppositōnem dispositionis in qua fuit. de inde scdz quadratōem. quod non credo auicēnā sentire. Et ut hoc in conueniēs manifestetur: ponamus ꝙ in initio alicuius morbi sit luna in medietate sui luminis. 14ª. dies erit fere in qua iterum erit in simili dispositione luminis: siue egritudo incipiat in cremento eius: siue in decremento. vnde est notum ꝙ ratiōe dispositionis luminis non debet esse talis. 14ª. cretica secundum oppositionem dispositionis inq̄ fuit luna in initio: quia similem dispositionem luna tunc et prius habet et non oppositam. et ideo manifestissime apparet ꝙ si dispositio hic dicatur de lumine ꝙ littera non est consona veritati intentionis auicenne. Tercius deffectus est ꝙ in tribus septimanis medicinalibus integris eius que continent in se. 21. dies medicinales integros: non sunt. 20. dies naturales integri secundum ypocratem:

sed eis hore tres deficiunt. vt patet in eius tabula. Ad tercium computandi modum prouenit hoc q affirmando in sequi doctrinā galieni recedunt ab ea: aliter computando quam debent. vt patet in capitulo secundo antecedenti: vbi dixi q isti vtuntur diebus medicinalibus et non naturalibus vt est de intencione ypocratis et galieni. Ex quo plura incouenientia emanāt: quorum primum est q si dies creticos computare oportet secundum dies medicinales vicessima dies. s. naturalis non esset cretica: nec finis trium septimanarum: nec primus peryodus completus composit9: quod ē de mente ypocratis et galieni: sed dies. 19ª. naturalis. quod probat sic. si subtrahantur a. 19. diebus naturalibus. 19. hore minus per. 19. 14. hore vt medici q̄z multi faciunt ad hoc vt iniciuz. 20ᵒ. diei habeatur: que quantitas si aggregetur est. 17. horarum et. 6. partium de. 14ᵐ. in qualibet hora remanent dies. 18. hore. 6. partes. 4. ibi erit inicium. 20ᵒ. diei eorum. quib9 si addat vna dies ipsorum. s. 23. hore. et. 14ª. hore pueniūt dies natales. 19. hore. 4. partes. 6. vbi finit. 20ª. eorum: et tres septiane/ et pyod9 prim9 dictus. vñ manifestissime apparet q defficiūt ad vicessimā ypocratis et galie' hore. 18. et. 8. 14. hore: quod

pro vna die est tenendum: maxime secunduz mentem illorum qui rationes ducunt ad separationem et coniunctionem septimanarum.

Secundum inconueniens est quod .24ª. non esset indicatiua quarte ebdomade mẽsis / vel prime scḋi peryodi vl̃is / sed .23ª. quod patet si a .24ª. die subtrahantur totidem hore minus per .24. quatuordecimas remanẽt .23. dies hora .1ª. 10. 14. vnde tercia dies redditur indicatiua et nõ .4. uel .23ª. cretica et nõ .24ª. quod est contra ypocra. et galienũ. et hoc modo apparent isti magni defectus: et maximi eẽnt si cepissent dies mensis avicenne: quia tunc .20ª. eorum finiretur in .13. die naturali et .22. hora et .6. parte de .21ª. partibus in qualibet hora. quod valde deuiat a galieni computatione: et est quid absurdum. In tabulis videbuntur hec omnia inconuenientia quãtum ad primum peryodum vl̃em / cum defectu correspondenti cuilibet diei ipsius. Diei omni aliorum pyodoꝝ ſm pporcioẽz sibi correspõdentẽ defect⁹ puenit: quem quis inuenire potest si numerare voluerit. Terciũ icõueniẽs quod pyod⁹ vl̃is scḋ⁹ nõ i .40ª. pficitur scḋz hũc terciũ modũ: qḋ ostẽdit sic. si a 40ª. dieb⁹ .40ª. hore subtrahãtur min⁹ p. 40ª. .14ª. partes: remanẽt dies naturales .38⁹. hore .10. et

due.14.hore:ubi.40.talis finit: Et.60.i.47.
die.16ª.hora.&.4.14.finitur. Octuagesima i
.76.die et hora.21.&.10:14. Sextū icōueniēs
ē q̄.120ª.termiatur i.114.die hora.3.et octo.
.14.vn̄ ondītur q̄.120ª.isti⁹ modi differt a.
120ª.ypocratis per dies.4.min⁹ p horas.3°.
cū dimidia. Septimū icōueniēs ē i assignatō
ne mēsis medicinalis cuz ei⁹ diuisiōe de quo
stati dicetur. Ad quartū cōputādi modū
nō ad p̄ns icōueniēcia repiuntur q̄ntū ad nu-
meratioēz s̄m dies pfectos: sequūtur tn̄ p°.q̄n
tuz ad mēsis ipi⁹ cōpositioēz: & ex cōsequēti
ad ei⁹ diuisionē i septianas & quaternos/& vi
genos & erga septianaꝝ adunationez. Quo
ruz primū ē q̄ rcōceso q̄ mēsis medicinalis cō
putetur ad modū galieni.31.ē magis cretica
q̄z.30ª.uel in quolibet.20.dimittūtur.4.hore
cū dimidia. vtrūq̄z ē maximū icōueniēs. pba
tur sic. Quelibet hui⁹ mēsis septiana cōtinet
dies.6.horas.17.minuta.30ª.vt supra: si mul
tiplicetur hec q̄ntitas p nūeruz ternariū ad cō
plemētuz triuz septianaꝝ: erit totū simul q̄nti
tas.20ᵗ.dieꝝ &.4.horaꝝ cū dimidia: s̄z scōm
hunc cōputādi modum omēs tres septiane ī
.20ᵗ.dierum spacio terminantur: et nichil
est amplius secundum galienum.2°.creti.ca°
9°.dicētez. ratiocinatio aūt dierūcrisis rema

net secundum vnam disposicionem semper ita vt sint semper omnes tres septimane. 20[a] dies. vnde apparet quomodo in quolibet vicessimo superant quatuor hore cum dimidia que deperduntur. Qui quidē defectus vel debet diuidi per omnes quaternos et septenos: vel reponi in fine mensis vel in fine tercie ebdomade tantum. vterqꝫ modus inducit defectum. Si dicatur ꝙ talis mensis non deficit in aliquo: oportet ex quolibet. 20°. talem obseruare quātitatem que in secundo sunt hore .9. in. 4°. 13°. et qr sunt plus medietate diei medicinalis: constituitur dies vna. et ideo. 21[a] efficitur veri⁹ cretica. 30[a]. In sexto vicessimo est dies vna et hore. 4. minus per. 14. hore partem. ex quo remanet. 120[a]. ypocrati non cretica. et quia quantitas horarum super excrecentium primum vicessimum non suficit ad diem integram constituendum scđm istuꝫ quartum modum computandi: inde sequitur ꝙ defficiunt in quolibet mense medicinali hore. 6. et remanet ipse tantum. 26. dierum et. 16 horarum. que omnia inconueniencia maxima sunt. Quidam putant solvere hoc inconueniens sed non faciunt ad illud ducunt hanc racionem ꝙ boni compotiste reseruant dies super excrecentes et horas ad alium

mensem vel annum: ꝛ ꝙ similiter debet fieri hic: quia hore iste debent reseruari ad.27.di em que est cretica et non ad.21. creticam nō existentem. Uerum est ꝙ boni compoti te seruant quod superat imperfectum i quo umqȝ genere numerorum quousqȝ possint aliquod perfectum ex eo constituere. Exem pli gracia si est in secundis horarum: seruāt omnia secunda quousqȝ constituant minutuȝ vnum : ꝛ omnia minuta ad constituendum horam : ꝛ horas ad faciendum diem. Si militer in tercijs/secundis/ꝛ minutis signoꝝ. Et ita dico ꝙ fieri debet hic. Isti ducunt ra cionem contra se. quia collectis.4.horis cuȝ dimidia in quatuor vigenis que sunt.18°.ho re/quod est plus medietate diei medicinalis vt supra: erit.31ª.cretica ꝛ non.30ª. Bo ni compotiste reseruant ex quolibet anno ho ras.6.que in quarto sunt.24.hore: ideo con stituunt vnam diem : ꝛ fit annus bisestilis ex.366.diebus. Et si proferatur ꝙ adduntur .27: quia est creticus ꝛ non.21. Dico ꝙ non bene fit. quia non sunt tot hore vt diem inte gram faciant: nec major pars diei. et amplius quia si ei adduntur secundus vicessimus superaret primum in illis horis: quia.27ª.est prima ebdomada secundi peryodi vni-

uersalis: et tūc septimana ista eēt maior alijs per horas. 9. quod est contra galiēnum ponē tem oīes septimanas equalis q̄ztitatis et simi liter ōes tres ebdomadas fore 20'. dierum tm̄ ut supra. Iterum ppter quid magis addūtur 27°. quam alicui alteri diei: quia. 21ª. aliquan do ē cretica secūdum galiēnum. satim tunc nulla ratio ē auferre quod sibi est propriū et attri buere cui non est. vnde apparet non solum non solvere hoc in conueniens ymo ducere rationem contra se: et incidere in alia incon uenientia. Secundum inconueniens est quod medicinalis mensis videtur defectuosus et o stenditur sic. Ipse componitur ab vna par te ex mense apparitionis: ab altera ex mense pagrationis: cuius quantitas est. 27m. dierum et. 8°. horarum: medicinalis ab eo resultans est. 26. dierum et 22. horarum. vnde apparet quomodo defficiunt ex vno con ponentium hore. 10m. quorum deffectus necessario transire debet in eius compositum. Ex altera parte componentis binus defectus emānat. quorum pri mus ē terciū in cōueniēs: et hoc modo probatur. Oīis mēsis ē defectuosus et male assignatus qui semper numeratur tāq̄m si esset et non est: set talis est mensis medicinalis igitur. major est nota minor probatur. Iste mēsis cōpōīt ab

altera parte ex mense apparitionis: qui in qualibet lunatione deficit et non est per dies tres. cuius ratio est quia secundum plurimum luna moratur tribus diebus apud coniunctionem et ipsa omnino non videtur: aut videtur sed non potest super mutacionem que est apud nos secundum galienum creti. 3°. capitulo. 4. in quo manifestatur quando incipit lune operatio. Idem habetur. capitulo. 9°. quod est quia si tu minueris ex. 30ª. diebus tres dies in quibus fit coniunctio solis et lune in quibus non accidit crisis aeri etc. Notissimum est tempore illo defficere et non esse quicquid ex eo componitur. quia ex nichilo nichil fit phisicorum primo. vnde apparet quod per tot dies inquolibet mense conjuncionali mensis medicinalis deficit et non est. Similiter quidam nituntur hoc inconueniens soluere. et dicunt quod tempore combustionis lune sufficit mensis peragrationis vt crisis fiat: sed quia talis crisis caret aspectu illuminationis lune: est debilis/ et fallax/ et pereunt in ea plurimi. Quibus respondetur quod magis loquntur ad mensis apparitionis destrutionem quam approbationem. quia si mensis peragrationis sufficit in illis diebus: per consequens sufficiet in omnibus alijs diebus mensis et quia frustra fit per plura:

quod potest fieri per pauciora. ideo solum mensis peragrationis sufficit ad faciendum crises absq; mēse apparitōis. Etsi dicūt q̄ ē debilis ꝛ pereunt in ea. dico q̄ non est propter luminis defectum: nisi propter lune multiplex infortunium. primum quia est in coniunctione et combustione solis. qui erga astronomos est fortuna per aspectuz maxime sextilem ꝛ trinuz: et infortuna per coniunctionem. Secundum q̄ luna potest esse ī aliquo ipsius infortunio cum diuersi mode infortunetur. tercium quia luna potest esse tunc in aspectu alicuius infortune: ꝛ secundum galienuz in decreticis quando luna est infortunata: dies est lesionis. Ideo pereunt qui pereunt et non propter defectum mensis apparitionis. quia si hoc esset verum omnes creticantes in illis diebus deberent periclitari: quod manifestissime non videtur. Sepissime videmus luna sine lumine manente crises laudabiles fieri. tum quia sol contrariatur nature egritudinis: tum quia aliquando luna non est multum propinqua soli: et etiam quia fortune eam respiciunt. et quia luna est in loco cōtrario ad principium quinta ratio est quia licet infortune aspiciant contrariātur quandoq; nature morbi. ꝛtiō nō est debilis ꝛ pereunt in

ea plurimi. Luna potest per solum mẽsem peragrationis crisim facere: in creticantibus illo tempore: et nõ creticãtes gubernare. maxime quia stelle non solum lumine operantur sed per multos alios modos amplius vt in capitulo .3°. secunde particule ẽ ostensum. quaz obrem nõ tollitur inconueniens supradictuz. quia notuz est mense apparicionis deficiẽte: necessario medicinalez deficere cuz ex eo componatur. Et si quis dicat q secundum galienum non operatur luna solum per operationem ꝓpriam: nisi per coẽm simul in acutis: sicut sol in cronicis tm̃ per coẽm vt patet in 3° capitulo secunde particule. Dicendum q nõ est sic qr tunc redditur in supradictum inconueniens: quia si non operatur per mẽsem peragrationis solum sine mense apparitionis: cõcluditur q in illis tribus diebus egrotãtes nullo lune influxu gubernẽtur scd̃m eos. quod ẽ maximuz inconueniens. quãto magis q luna multifarie operatur sine comuni operacione vt supra notũ fuit. et similiter sol: qr non operatur soluz per coẽm influxum: sed etiã per ꝓprium vt ostenditur in capitulo 4°. et .9°. 3. particule. et probatur ratione qr eadem causa q̃ luna ẽ in auxilio morbi acuti in eius principio existẽs i hoc vel illo loco celi: et ẽ i eius cõtrariũ

existens in aspectu aduerso: eadem ratione sol in morbis cronicis perueniens ad contrarios aspectus/erit in auxilium nature. quod patet per ptholomeum ꝛ omnes astronomos non auferentes a sole operationem per aspectus q̄zquam semper per operationem comunem ipse operetur: cum ab eo lumem nunquam sicut a luna auferatur. Si sufficiat mensis peragrationis vel ne: secundum veriorem galieni sentenciā infra videbitur.
Unum tamen attende ꝙ in qualibet lunatione deficit eius lumem siue mensis apparitōis per dies tres secundum galienum ꝛ auicennā. ex quo apparet ꝙ mensis ex eo compositus est male asignatus. Secundus defectus et quartum inconueniens in ordine ostenditur sic. Omne compositum debet sapere naturā suorum componentium: sed mensis medicinalis componitur ex mense apparitionis qui est male assignatus. igitur. Major et minor quantum ad primam partem sunt note. ꝙ sit male assignatus probatur. quilibet mensis est male assignatus qui semper ponitur. 26. dierum cum dimidio et non est: sed talis est mensis apparitionis qui aliquando ē major aliquando minor. igitur. Major est nota: minor probatur ratione demostratiua ꝛ auto-

ritate galieni.3°.creticorum capitulo.4°.dicē tis. luna non apparet manifeste hora vna semper: aliquando apparet ante aliquan-do post. Et reddendo causas dicit q ratio est propter longitudinem eius a sole. que quan-titas est propter motū lune propriū ei quod est: quia non mouetur semper equaliter et eti am propter diuersitatem latitudinis eius: et propterea q tempus occasus signorum non equatur. Demostratiue probat eo q luna prius apparet in vno climate post coniuncti onem et postea in alio. similiter est de ocultati one ante coniunctionē. Ponatur q coniū ctio fit in signo virginis: tunc in climate pri mo apparet luna in diluculo ante coniunctiō nē per.11^{m}.grad9 et.29.minuta distans a sole: et apparet post coniunctionem per.14^{m} gra dus et.14^{m}.minuta remota jam a sole in eodē climate. In hac conjuntione in.7°.climate a pparet luna ante conjuntionem per gradus 8°.et.44.minuta: et post per.24. gradus et.40^{a}.minuta. Et sic apparet q in primo cli mate ocultatur luna minus quam in.7°.per.8°.gradus et vnum minutum. quod est spaci um.16.horarum fere. Sit alia conjunctio in piscibus in primo cli-

mate apparet per.14^{m}:grad^{9} et.27. minuta ante: et post per 11^{m}.gradus et.11^{m}.minuta in hac coniunctione in.7°.climate apparet ante per 29.gradus et.14^{m}.minuta: et post per.3°. gradus et.14^{m}.minuta tota quantitas ē.37. graduum.28°.minutorū que sunt quasi dies tres et amplius. Differencia inter ista duo climata est: 11^{m}.gradus et.40^{a}.minuta: q̄ est fere dies vn^{9}.vnde apparet magna differencia in mense apparitionis in vna et eadē coniunctione in diuersis climatibus. Et ideo si eius apparitio non est vniformis neqȝ equalis in omnibus partibus: neqȝ eius mensis. Et intelligitur hoc luna existente in linea ecliptica: et ꝙ motus eius sit medius. quia si luna est in sua maxima declinatione versus austrum vel septentrionem: et fuerit tarda cursu/vel velox multū maior erit differencia ista: maxime si loca fuerint extra limites.7.climatum. Inconuenientia predicta nullo modo possunt saluari ab aliquo. Que omnia valde subtiliter tetigit galienus vbi supra. ideo respondendo his controuersijs que insurgere possunt contra mensis medicinalis compositionem: ex commixtione.s.peragrationis et apparitio-

nis loqutus est optime dicens. Non ergo
cognoscit veritatem illius cōmixtionis et di
minutionis nisi solus deus gloriosus et subli
mis. creti. 3°. capitulo. 9°. Ipse pressuppo
nit commixtionem medicinalis mensis fieri
ex aliȝ duobus mensibus: et ꝙ mensis appa
ritionis non est semper eiusdem quātitatis:
sed diuersificatur. ideo necessario variabitur
mensis ab eo compositus. vnde solus deus
cognoscit talem commixtionem et. c.

Capitulum quintum in quo traduntur
quedā autoritates ad ea que sequuntur.

Tunc scire putamus cum ipsas causas
cognoscimus. methafisice secundo et
phisicorum primo. In capitulo decimo quin
tum computandi modum ostendere promi
si. in hoc loco ad illum quasdam autoritates
premunio: quibus cause ꝛ principia huius
computationis manifestentur. vbi non soluȝ
dicendorum reddūtur cause: sed ad multa

eorum que dicta sunt approbatio maxima subsequitur. Et deprecor in multiplicatione autoritatum nostrorum maiorum non tedeat: etsi plures in hac parte traduntur: quoniam res ista non parue speculationis est. quod galienus sentiens primo de creti. capitulo. 3°. inquit. quoniam dies crisis indiget inquisitione cum studio vehementi. Autoritas prima est libri de medicorum astrologia in quo licet pauca sint tradicta: maxime virtutis putantur: et pricipia prima reperiuntur ad multa. principium enim quantitate minimum est: potestate vero maximum optimum. dificilimum est principium alicuius artis inuenire: sed ipo inuento facilius est addere et augere relicum. elencorum secundo. Quemadmodum ea que in hoc libro continentur ptholome9 ampliauit. in quo ypocrates loquendo quo luna est in geminorum signo dicit. Et si fuerit luna impedita a saturno et infortunata cum eo morietur: quando peruenerit luna ad oppositionem loci i quo erat quando incepit infirmari et c. Sed quando dimiserit istam formam quousq3 uenerit in aliam oppositionem loci in quo erat et c.

Quando luna in cancro in morbi inicio

dicit. Si autem ad .44. gradus fuerit aspectus fortunarum aleuiatur et e9°. vel ad .90ª vel ad .180ª. Ibidez cum peruenerit ad quartum aspectum vel oppositum ꝑ si fuerit fortunata euadet et e9°. Quãdo luna ĩ virgine dicit. Cum autem pervenerit ad quartuz aspectum vel oppositum liberabitur per auxilium fortunarum et grauabitur/vel morietur per impedimentum malorum. Galienus creti.3°. capitulo .2°. inquit dico ergo quod advenit nobis aliquid ex virtute omnium stellarum: verumtamen fortior omniuz ad ordinandum quod diximus ꝑ facere ipm sequi viam rectam ꝑ vnam est sol. et operationes lune etiam sunt magne in hac substancia quam diximꝰ: sed sunt minores operationibus solis et sunt post eas in ordine secũdo

Ordo mensium non fit nisi ex luna. dieruz autem cuiuscz mensium ordo prouenit propter lunam ibi capitulo.3. Mensis mutatur in septimanas propter lunã capitulo.4°.

Omnes qui student in huiusmodi rebus ꝑ considerant eas conueniunt in hoc: q̄ inicium omnium actionum non fit mutatio magna nisi in peryodis septeno-

tum. quod est quia nos inuenimus quando
consideramus hoc ꝙ omnium que accidunt in
numero dierum in omnibus rebus causa nō
est nisi luna: et ꝙ plus mutationis eius quaꝫ
ipsa mutat res: est quando ipsa fit in quadra
tura aut secundum diametrum. Inde est ꝙ
mulier cum concipit/aut parit/aut est inicium
alicuius rerum apud lune cursum in tauro: et
mutatio magna accidit ī illa re quando reuol
uitur luna in circulo signorum: tunc in leone
/aut scorpione/aut aquario. veruntamē cur
sus est in leone secundum quartam circuli est
septimana vna: et eius cursus in scorpione se
cundum diametrum est septimane due: ꝛ simi
liter cursus eius in aquario secūdum quadra
tiōem est tres septimane. et id erit necessario
in eodem li°. et capitulo. ¶Mutationes au
tem magne quas diximus fieri ī septenis quā
do fit luna super quartam circuli signorum a
ut super medietatem eius. eodem libro. capi
tulo. 6°. In quibꝰ autoritatibus mostrat
ꝙ egritudines disponuntur secundum locum
lune in circulo signorum ꝛ eius aspectus.
Si aliquis querat a nobis causam propter
q̄m fit quod quando luna est super quartā cir
culi signoꝝ: aut sup medietatē eiꝰ/ē virtꝰ eiꝰ

fortior que erit tunc ipse pertransit et elongatur ab intentione nostra ad quam intendimus: nam non est nostra intencio nunc vt enunciemus omnia que sunt in stellis. verum non est intencio nostra nisi vt enunciemus id quo indigemus in hac sciēcia. et id quo indigemus de illo est illud quod declaratur tibi esse nature septenorum ibidem. Et ego quidē jam accepi radicem secundum quam aggregatur cum astronomicis et omnibus phis considerantibus in naturis agricole et salmarij et reliqui homines. et est q regimem eius quod ē super terram velud propter lunam et q ipsa est ex sole in loco consulis regis magni. ostendi ergo propter id q dies crisis sunt cōmitātes reuolutiones lune. l°. eodem capitulo. 12ª

. Rasis. 19°. continentis regimem anni est secundum motum et reuolutionez solis. et eius magna mutatio est in state et hyeme et eius mutatio est secundum quadras. et regimem mensis est per lunam: et eius magna mutatio est per septimanam: que est quadra mensis sicud quadra anni. et experiencia est jnuentum quia omne accidens erit per hoc. et quādo luna incedit per septimanam est in quadra vna sui motus: et accidit plus eius opera

82

dit plus eius operatio quando est in oppo-
sito. ꝛ luna pertransit suum circuluꝫ in. 27. die
bus ꝛ tercia. Et. 6. diebus cuꝫ. 20'. horis per
agit quadraꝫ zodiaci. Et mutationes eueni
entes in morbis in. 4ª. ꝛ in. 7ª. sunt magne et
violente: quia tunc luna est in eius quadrato
» Avicenna. 2ª. 4'. ꝛ fit illud vehementiꝰ
quando luna est secundum oppositionem dis-
positionis in qua fuit. deinde secundum qua
drationem. ꝛ hoc per diuisionem reuolutiōis
sue ad medietatem: deinde ad medietatem
medietatis. Et licet ipse teneat mensem ap-
paritionis: magis littera ista est intelligēda
de mense peragrationis. vt quilibet potest
considerare: quia reuolutō motum localem di
cit. Quidam dicunt ꝙ auicenna nō intelligit
hic nisi de lumine. vide. cāᵐ. 4ᵐ. tercie parti
cule in secundo inconuenienti. ibi erit solutio:
quia impossibile est ꝙ de lumine intelligatur
» Averoyꝫ colliget. 4º. capitulo de diebꝰ
creticis inquit et causa eorum per plurimos
dicta est: ꝛ quod nobis videtur ex hoc decla
ratum est a nobis super accusam avicenne:
quam comentati fuimus. vnde canticorum
primo comento. 404º. ait. non tamen sunt
huius diuerse impressiones ab ipsa ratione

quartarum mensis: sed potius quartarum circulorum quos efficit et describit. s. luna in motu dierum qui quidem motus est in relatione dierum. Haly abbas theorice. 10°. capitulo. 8°. dicit quod quando luna amouetur per gradus. 44. ab infelicitatis loco quo morbi principium fuit: quod motus morbi fit celerius: et quod fit. 4ª. die. cum. 90ª gradus quod est in. 7°. morbi est motus fortior et celerior. et quod sic et in reliquo eius. s. in aliis diebus se res habet. cursus et remotione a loco temporis morbi: quemadmodum et a remotione sinodi eius cum sole dixit. Ex his omnibus apparet quod causa efficiens extrinseca dierum creticorum et indicatiuorum tam radicalium quam intercidencium sunt aspectus celestes. Quidam dicunt quod crisis non fit in. 3°. et. 4°. et. 6°. propter lune reuolutionem sed ratione motus materie cuius motus est de tercio in tercium. Alii dicunt quod causa dierum creticorum intercidentium est duplex. prima motus materie stimulantis naturam per quam natura cum debeat facere crisim in die radicali: postponit crisim vel anticipat.

vt si debet fieri in. 4a. anticipatur et fit in. 3a.
propter prauitatem febris. Similiter si debz
fieri in. 7a anticipatur propter furiam materie:
et efficitur in. 4a. et aliquando natura fatiga-
ta in. 7a. a motu materie differtur facere cri-
sim in. 9a. et sic de alijs intercidentibus. Alia
causa est virtus quedam cretica proueniens
a vicinitate dierum radicalium. vnde. 4a. dici
tur cretica propter quarti vicinitatem: et. 9a
propter vicinitatem. 11. In quibus verbis asse
runt quod etiam creticorum dierum interciden-
tium causa est aspectus. Quibus potest
dici quod licet. 13a sit cretica racione motus ma-
terie/ et vicinior. 14. aliis creticis suis vicinis
enon tamen ponitur cretica ab eis. vnde a si
mili est dicendum de illis. Ad priores di
cendum quod aspectus celestis qui ponitur cau-
sa crisis potest esse in omnibus illis diebus
vt in capitulo. 11o. tercie particule videbitur
vnde causa posita non remouetur eius effe-
ctus. Et si crisis ratione materie tantum ponitur
ab eis in. 3o. 4o. et. 9o. et ratio est quia mo-
tus eius fit in imparibus qui est de tercio in
tercium. Ex hoc maximum dubium insurgit
. et est quare magis materia que mouetur de
. 3o. i. 3m. habet racionem materie quam materia que
de die i diem valde. 4o. i. 4m. quia sicut colera moue

40

tur motu terciano similiter fleugma quotidi
ano et melancolia quartano. vterqꝫ humor
habet rationem materie: ita vnus sicut alter
Quod verius apparet de causa talis cri
sis est: quia cum motus de .3°. in .3m. videtur
quendam ordinem obseruare: et motus ordi
nati reducantur in motoribus ordinatis se
cundum galienum .3°. de cretici. capitulo .2°.
Ideo in corporibus celestibus vt supra. et
similiter est dicendum de ordine quotidiano
et quartano quia si esset ratione materie in
quantum materia: tã fleugma q̃m melãcolia
sicut colera mouerentur de .3°. in .3m: et crisis
earum fieret in imparibus secundum istos.
vtrumqꝫ tamẽ non fit: sicut omnib⁹ est notũ.

Capitulum sextum de pictagorico rum oppinione circa numeros.

Sciendum ꝙ pictagoricorũ oppinio
ponentium numerum esse principium
entium vt patet per philosophũ in libro de
fisico auditu. et methafisice. primo nõ ẽ vera.
qui dicebant ꝙ numerus et numeri passiones
sunt causa eorum que sunt in celo: et omnium
generabiliũ et corruptibiliũ. principia nũorꝫ
põebãt par et ipar. et ifinitũ atribuebãt pari:

finitum impari. et q finitum ex parte forme habebat vim activã: infinitum ex parte mate rie vim passiuam. et dicebant pares feminas / impares masculos. Omnia a philosopho re probantur. Galienus. 2°. creti. capitulo. 2°. loquendo de causis dierum creticorum dicit. et tibi quidem possibile est vt stes apud sciẽ ciam tuam de hoc in primis: ꝛ pertranse as ꝛ dimittas inquisitionem de hoc quia que stio est philosophie. s. an numeri ipsi met fa ciant aliquid an ipsi sequantur motus adhe rentes ordini. et ipi in se ipsis non faciunt a liquid: ꝫ sequntur substantias que agunt in horis aliquibus. Creti. 3°. capitulo. 3°. loquendo de causis dierum intercidentium ĩ quit. Omnis eoꝝ desipiencia in virtutibus nu merorum est manifeste turpedinis et fedita tis. et ego quidem multotiens rememora bor pictagore: et miror de eo quia fuit vir sa piens ꝛ placuit ei vt diceret in numeris: quia numeri consequntur ex virtute sua hec. s. vt causa dieꝝ creticoꝝ. sed nõ est hic locus de sipiendi cum eo qui desipit. et sumus conten ti in hoc loco: q luna mutat quod est super terram: ꝛ quod mutatio eius maior fit in sep tenis: deinde post ipsos luna facit mutatio nem minorem illa in medietatibꝰ septenorũ.

Similiter capitulo. 11°. huius libri reprobat opinionem ponentium numeros esse causam dierum creticorum.

Capitulum. 7m. in quo quedam suppositiones continentur.

In hoc capitulo expedit aliqua ex supradictis collecta supponere quorum primum est: dies cretici sunt in quibus fiunt crises siue motus cretici. pz in capitulo. 1°. et .4°. secunde particule. et in. 11°. huius tercie. Secundum causa dierum creticorum reducitur in ordinatos motores. Tercium motores ordinati facientes manifestas impresiones in hec inferiora sunt sol et luna. Quartum si causa dierum creticorum reducitur in ordinatos motores: q motus creticus est ordinatus. ista colliguntur. 2°. capitulo. 2. particule et capitulo. 3°. Quintu q causa efficiēs extrīseca dierū creticorū / et idicatiuorū et itercidētiū sunt aspectus solis et lune. ut patet ī ca°. 4° et. 9°. huius tercie. Sextū q motus ex quo attēdit ordo dierū creticorū: plus sumit a luna q̄z a sole ī acutis egrītudinibus: ī cronicis plus a sole q̄z a luna. quod hēt ca°. 2°. scdē pticule et ca°. 4°. et. 8°. huius. 3. Septimū oppinio di

tentium q crisim fieri in tali uel tali nu-
mero dierum ex numerorum virtute tanq̄m
a sua causa: est detestata i capitulo anteced̄e
ti. Octauum q illa dies ē nominanda cre
tica/uel indicatiua in qua aspectus creticus
uel indicatiuus cōtingit: et illa intercidens in
q̄ null⁹ hor accidit. pz ex supra dictis. Et
si quis querat vltra probationes hic traditaz
rationem ampliorē horum dierum creticorum
quos hic trado: respondeo cum galieno. tūc
iam factus es vn us istorum sophistarum de qui
bus iam impletus est mundus. qui querunt
a nobis ut ostendamus rōm eis: eius quod
manifestum est visibus. veruz non oz ut faciāt
nisi contrarium ei⁹. Nam ipi investigant ex
eo qd̄ apparz sensui: super id qd̄ nō apparet
sensui creti. 3°. ca°. 6°. Et licet galienus respō
deat huic questioni. s. quare q̄ndo luna ē sup
quartam circuli signorum aut super medietatem
ei⁹: ē virtus eius fortior que erit suple i aliq⁹
alio loco: āpliari tamē potest ei⁹ respōsio ad
hoc quesituz. qm̄ tanq̄z notissimū sensui p̄sup
ponit ibidē a gali° q causa septenorum nō ē ni
si luna sup q̄rtas circuli signorum. et si hoc sensui
apparet ad quid ampli⁹. Est sufficiēs respō
sio. qr ad medicum in quantum mediciz hoc
sufficit. et q̄rere ampli⁹ esset trāsgressio ad ali

am scienciam. Et in super qz reddere ratio-
nem omnium que in effectibus astrorum re-
periuntur: est impossibile. probantur ab effec-
tu vt hic galienus retulit.

Capitulum octauuz de fūdamēto
et radice quinti modi computādi ꝗ
de ipsius origine seu primo inuētore.

Q Uintus et vltimus computādi modus
fundamētaliter ꝗ principaliter extrahi
tur: ex principijs ypocratis in libro. de medi
corum astronomia positis: secundarie ex mul
tis galieni / rasis / auicenne / halyabbatis / et
aueroyz autoritatibus in capitulo. 4°. prece
denti consignatis: expositiue a ptholomeo
.60ª. propositione sui centiloquij dicēte. Al
baharim sane et certe sunt hore in quibus de
clarantur mutationes morborum ad bonuz
vel ad malum velociter. ꝗ sunt loca lune in
angulis quadrati: conclusi a circulo directo.
Alterationes vero quo procedunt has et in
dicant: sunt loca lune in angulis muchemen.
.i. octogoni. Alterationes uero que prece-
dunt has sunt loca lune in angulis haben-
tibus. 16. latera et hoc postquam precesserit

esse egritudinis secundum equalitatem fue-
in terpretatione: et non acciderit aliquid ex
terius quod conturbet infirmuz: destruat vel
noceat vt cibus / yra / labor / et huiuscemodi
. Cum igitur inuenerimus huic fortunam
. s. in predictis angulis hora principij egritu
dinis tan de fixis quam de erraticis significa-
bit alterationem prosperam: si uero in fortu
nam alterationem aduersam: nisi fuerit egri
tudini ipsa fortuna contraria et in suo hayz
. s. in fortuna. luna vero in his angulis signifi
cat morbos acutos: sol uero prolixos. et simi
liter omnis planeta secundum mores propri
os significat. Comentator ibidem dicit.
et tempus quod est inter inicium morbi et
introitum lune in gradu quadrati in quo fuit
in inicio morbi per ascensiones signorum /
per proiectiones radiorūz sunt. 7. dies in op
positione. 14ᵐ. in secūda quadratura. 21. dies.
Manifestissime igitur apparet ex ordine
verborum ptholomei: ꝙ eodem modo fit ca
usa crisis sol per essenciam suam in angulis
quadrati in egritudinibus cronicis: sicut luna
in egritudinibus acutis. eodem sermone sine
aliqua distintione hoc posuit. quod est con-

tra dicentes tantum per operationem com̄u
nem solem operari: lunam per communem
simul et propriam. Et quia multi medici
sentiunt a ptholomeo prius hanc doctrinam
emanasse solum non teneant. quia fundamē
tum ab ypocratis principijs prouenisse fate-
tur. Sumpsit illud a libro de medicorum as-
trologia: eo modo quo multi antiquorum
philosophorum ab ypocrate plura quon
dam de rebus naturalibus sumpserunt: vt
patet per galienū primo de ingenio capitulo
.2º. dicentem. conuertor ad aliam partem q̄
peripateticos dicitur: ex secta aristotelis exi
stens. et ostendam eos ab ypocrate habuisse
fundamentum quidquid de naturis disputaue
runt. Et parum post. vnde quicunqꝫ lege
rit libros istos: videbit aristotelem verbo
rum ypocratis que de naturis dixerat esse
interpretem et expositorem. Simili mo
do ptholomeus cum ypocrate egit. sumpsit
fundamenta dierum creticorum a libro supra
dicto manifestissime (et multa alia: et forte
etiam ab alijs quorum noticia ad nos non
dum peruenit: sicut de alijs eius libris vt
videtur accidit). et interpretauit et exposuit

Particula 3. cap. 9.

in verbo. 60. isto: vt astrologus et maximus. de quo fasciculus ptholomeus rex mirabilis in mathematicis omnium astronomorum precipuus: plus addidit quam ante se inuentum reperijt: et plura scripsit. Galenus eius contemporaneus secundum conciliatorem quia ipi anno salutis humane. 134°. coinciderunt. vnus in egipto regnauit: alter rome floruit: multa et maxima sumpsit ex hoc libro que in diuersis locis creticorum. 3°. sunt palam. que iterpretauit et exposuit: sicut medicus vt multum/ astrologus vero rarus. sicut conciliator de eo dicit. Ideo verbum istud ab yprocatico dogmate fundamentaliter profluit: principalissime/ expositiue a ptholomeo.

10.

Capitulum nonum de aspectibus.

t Et quia i comento sexagesimi verbi fuit facta mencio de proiectione radiorum siue aspectu: qui necessarius est ad hanc numerationem. Sciendum quod prout ad presens expectat aspectus siue proiectio prima sui diuisione est duplex. s. luminarium inter se et solis et lune cum stellis / tam erraticis

q̄z firis. quaꝝ quedā sunt fortune. alie infortu ne quoꝝ oim aspectus quincupla subdiuidit particione. primus dicitur exagonus siue sexti lis. secundus thetragonus vel quartus. Tercius trigonus siue trin9. Quartus oppositio. Quintus coniuntio: que proprie non dicitur aspectus sed largo modo: quia aspectus fit p signorum distanciā. planete coniunti nō differūt p distanciā signorum: sed graduū paucorum in vno signo. Primus aspectus cōtinet sextam celi partem. s. 60ᵃ. gradus. Secūdus quartam partem. et sunt. 90ᵃ. gradus. Tercius terciam. s. centum et viginti. quartus medietatem. s. 180ᵃ. gradus. In verbo et comento supradictis celestis circulus aliter diuiditur: scilicet in puncta anguli quadrati que includit linea circuli directi: et in angulos semithetragoni seu octogoni: ꝛ sedecagoni. i. habentis. decem ꝛ sex latera. Primus angulus siue latus est. 90ᵃ graduum. secundus. 44. tercius. 22. graduum et. 30. minutoꝝ. Aspectus quartus et opposit9 magis dicunt cretici q̄m idicatiui. Aspect9 octogon9 siue medi9 q̄rt9 magis dicit idicatiu9 q̄z creticus. Anguli omēs isti siue aspectus tripliciter considerantur. vno modo secundum gradus equales: et secūduz hunc modum al-

quibicius aspectus ponit in suo introductorio in parte illa dicuntur autem signa se aspicere et c. et vocatur aspectus per gradus equales zodiaci non considerando ascensiones signorum. et istum modum obseruant multi inquirendo dies creticos et multa alia et est modus satis suficiens in proposito nostro.

Secundo modo considerantur aspectus et proiectiones radiorum secundum modum directionum. et hoc modo accipitur in natiuitatibus cum gradibus circuli recti et obliqui iuxta ascensiones loci. Tercio modo considerantur aspectus secundum gradus equinotialis siue circuli recti. et hoc modo ptholomeus precipit accipere aspectus in dicta. 90ª. propositione. et accipiuntur sic communiter tamen ad inquirẽdum dies creticos / quam ad omnes interrogationes / et ad reuolutiones annorum mundi / et ad alia multa. Quẽ cũ inuenire volueris quere ascẽsiones planete in circulo diretio / vel ascensiões gradus lune ĩ principio morbi et serua eas. deinde quere ascensiões alterius planete / vel lune ĩ dicto circulo / et similiter serua. de inde subtrahe ascẽsiões illius qui propinquior fuerit capricornio secundum ordinem signorum: ab

ascensionibus illius qui longior fuerit et si re
manserint.44.gradus erit aspectus octogo
nalis siue medius quartus: qui vt plurimuz
in quarta die notatur. Si.90a.gradus erit
aspectus thetragonus siue quartus qui in.
7a. die fit. Si.134. gradus est secundus octa
gonus qui in.11a.die inuenitur. Si.180.est.14
.dies. Si.224.gradus est tercius angulus oc
togonalis: et est.17a.dies. Si remanserint
.270a.est secundus quadratus qui in.20a. die
fit: scd͡oz ypocratem ꝑ galienum.et est verior
doctrina. Si.314.est quart⁹ ãgulus octogo
nalis qui in.24a.die contingit. In aspectu o
ppositionis non oportet querere ascensio
nes: quia quãdo duo planete opponuntur in
zodiaco: opponunt et in equinotiali. Sci
endum ꝙ mora aspectus diuersificatur secũ
dum autores. quidam dicunt ꝙ tantaz latitu
dinem habet: quot sunt gradus quantitatis
orbis planete siue lucis.in sole quidam po
nunt.17. gradus. Alii.14m.et in luna.12m.an
te totidemqz retro. Alij afirmant generali
ter in omibus .7. gradus ante similiter ꝑ
post. Non nulli proferunt sex vltra citraqz.
Et licet aspectus a multis multipliciter di
uersificetur per aliquot gradus ante vel post
vt patet: quo ad computacionem mensiuz/ se
ptimanarum/ꝑ qternorum ichoat: qñ luna incipit

distare a loco principij per .iz^m. gradus fere ante locum precisium aspectus: ita q̄ q̄3 quaz aspectus non dum finiatur luminare exn̄te in .90° gradu: ebdomada prima perficitur luna perueniente ad eundem gradum: et secunda ad .180^m. et tercia ad .270^m. ut mēsis posit⁹ in capitulo sequenti: luna redeunte ad eundem pūctum in quo extitit in morbi principio perficiatur. et quarta ipsius ebdomada. ut ex mente autorum patet.

Cap^m decimūz in quo ostēdit quo mo° menses septimanas / et eaꝝ dies et quaternos computare conuenit.

De predictis colligitur q̄ mensis quo medic⁹ vti debet i sua scia: ē mēs per agracionis cū suis aspectib⁹ scdm verum lune locuz vel motuz. ad quē3 null⁹ defect⁹ et inconueniēs asignari posunt: sicud de alijs supra ostensum est. Et similiter colligitur q̄ septiane cōstituuntur ex diuisione graduu3 circuli directi: uel orbis signoꝝ in angulis quadrati. et q̄q̄terni diuidunt per diuisione3 dicti circuli in angulis octogonalibus. Animaduertendum q̄ dies huius mensis sunt iuxta ipsius quantitatem: non per diuisionem ipi⁹ simul equalē. s. q̄ q̄nta sit vna ipsius dies q̄ tāta sit

singula aliorum: q2 in hoc est diuersitas: sz in
ueniuntur p ei9 partialē diuisionem ut infra
pz. vnde septimana sequens talez computa-
cionem invenitur p diuisionem dicti circuli in
q̄tuor angulos equales scđm verum lune mo
tū in eis. qlibet continēs. 90^a. gradus. qui
bus collectis faciunt. 360^a. gradus qui sunt
tota q̄ztitas celi. et iō quociēscūqz luna pagra
uerit. 90^a. gradus aloco in quo fuit in princi
pio morbi: cōstituitur septimana vna. Sci
enduz q nō omēs septimane sunt equales. si
militer nec earum q̄terni. aliquando sunt ma
iores; aliquando medie: aliquando minores
scđm q ē motus lune i velocitate & tarditate
vt in exēplis manifestabitur. Et licet nicho
lus florētin9 dicat q inuenire tales septianas
ē facile: nō ē sicut ipē existimauit: posuit q in
ueniūtur per diuisioēm mēsis pagrationis in
quatuor partes: et q quelibet septimana ha
bet dies. 6. horas. 20'. et ideo tenet illas fore
equales. veruntñ iequales sunt. qm licet quar
te zodiaci omnes inter se sint eq̄les respectu
sui: inequaliter tamē mouetur corpus lunare
per eas: respectu cuius quaterni & septeni
numerantur Exemplum septimanarum.
ponam9 lunā fore i morbi principio in. 14°.
gradu tauri: quando fuerit scđm verū motū

p totidem gradus in leone cōpletur septima na vna. qꝛ tūc distat aloco principij per. 90ª gradus: et est aspectus quartus prim⁹. Et si pagrauerit alios. 90ª. cōstituitur scḋa ebdomada: et erit luna pueniens ad. 14ᵐ. gradum scorpionis: et completur. 180ª. grad⁹ a loco principij: qui sunt in oppositionis aspectu. Et si amplius moueatur per alios. 90ª. gradus efficitur septimana tercia et sunt gradus. 270ª: et aspectus quartus scḋ⁹: et ē in. 14°. gradu aquarij. E si pagrauerit alios. 90ª. redit ad locuȝ primū: et finitur quarta ebdomada: et mensis pagrationis. Colligitur diuisio ista i caº. 4º. et. 8º. et. 9º. huius particule. Quaterni siue idicatiui inueniūtur q̄ndocūqȝ luna moueť a loco pȓcipij vel a locis quartarum per gradus. 44. Nūc ex diuisiōe cui⁹libȝ septimane dies ipius constituantur: et non per mensis diuisionem in partes equales. Racio est quia cum septimana finiatur luna perueniente ad. 90ᵐ. gradum: et ipsa non semper equaliter moueatur motu vero in qualibet die huius mensis. sed aliq̄ndo mouetur plus silicet quando per. 14ᵐ. grad⁹ ꝫ aliquando minus: quando per. 11ᵐ. cum aliquib⁹ minutis: aliquando medioeriter quādo per. 13ᵐ. gradus cum. 10. minutis et. 34. secundijs et vno tercio secundum tabulas illu

strissimi regis alfonsi. Inde est impossibile ēe
q̄ ōs septiane sint eiꝰdē q̄ntitatis. nisi q̄ vna
sit major: alia minor. et p cōseques dies ex e
is decisi. Quantitas diei cuiuslibet earuꝫ
sic invenitur. videatur inicium morbi q̄ die ꝛ
hora sit: similiterqꝫ luna i quo signo ꝛ gra-
du eius ad tempus illud permanet: scdm ve
ruꝫ locum. postea q̄re q̄ die ꝛ hora erit in as-
pectu q̄rto ad illum locū. s. in. 90°. gradu scdꝫ
circulum rectum: quia tūc complet septima-
na vna. et divide tēpus illud super. 7. et qd̄
resultat ex divisione ē quātitas cuiuslꝫ diei il
lius septiane. Et similiter fiat i alijs s. dis / ter
cijs / et quartis. 90ª. gradibus. qui pficiūt to
tū orbē: et mēseꝫ pagtōis / ꝛ. 4. verissimas ip
siꝰ ebdomadas. Modꝰ iste nūerādi dies
/ qꝛ nccō sequit septianarꝫ verissimarū divisio
nē ꝫ q̄ntitatē cꝰlꝫ earū: idē regularior ꝛ veri
or oībꝰ modis sup narratis. Ad huiꝰ exēpli
ꝛoiꝫ aliorꝫ breviorē locutōe, sciēdū q̄ oia exē
pla q̄ hic trado: sūt ꝫ dies supdctōs. ut clari
or fiat noticia ꝯputatōis mēsiū / ebdomadarꝫ
ꝛ q̄ternorū qui i hoc caº. tradūt. Et silr̄ sunt
fm verū locū lune ad meridianū toleti. et ad
ānū natitatis dn̄i salvatoris nr̄i. 1494°. Et ini
tiuꝫ dierū / et egritudinum ē a meridie. Et
vbicūqꝫ invenit ante: intelligitur ante meri
diem illius diei. et vbi erit post: scias q̄ post

meridiem illius diei est hora illa. Et aspect9 oēs hic sunt ꝑm circulum signoruꝫ seu grad9 equales: ut facilius veritas hui9 cōputatiōis invenia. Et si valde precise ōs calculatiōes non sint: nil reffert. q2 scdm phm exēplis vtimur indocendo: ut facil9 itelligat qd dicit.

Gracia exēpli quis cepit egrotare die dominica. 6a. aprilis año supradicto. q° tp̄e luna fuit ī signo tauri ut galien9 exēplificat li°. de creticis: in gradu. 3°. et. 45°. minuto. mutationes ei9 magne erunt quando luna revoluitur in circulo signorum: et fuerit in leone/scorpione/et aquario. in leone erit in tali gradu et minuto die sabbati. 12a. eiusdeꝫ. 3a. hora. 40a. minutis fere post. que distancia est quarta pars circuli signoꝝ. s. 90a. grad9: et vna septimana/habens dies naturales. 6. horas. 8. minuta. 40a. que quidem quantitas si diuidatur super. 7. Numerus quotiens resultans ex numeri particione per diuisoreꝫ est: 21 9. hore et. 43. minutorum et. 30a. secundorum fere. qui numerus est spacium cuiuslibet diei istius septimane. In scorpione erit in tali gradu: die dominica. 20a. eiusdem mensis per. 6. horas ante. et erit finis secunde septimane: cuius quantitas est dies. 7. hore. 9. minuta. 20'. que si diuidatur ut prediri: numerus

quotiēs h̄t.24.horas ꝛ.20'.minuta tp̄ꝰ cuiꝰlꝫ diei huiꝰ ebdomade.ꝛ ē tunc aspectꝰ opposi tiōis: qꝛ luna ē in ḡdu.130°.a pricipio. Erit insimile ḡdu aq̄rij.27a.die eiꝰdem mensis.3a. hora post.ꝛ ē finis tercie ebdomade.q̄ntitas eiꝰ ē dies.7m.ꝛ hore.9m.ꝛ quilꝫ eiꝰ dies h̄t.24 .horas minta.14m.fere. Et si oēs tres septiā nas dictas aggregaueris eueniūt dies.21ꝰ.na tales ꝛ hore.3.quibꝰ si adideris tp̄ꝰ vltie sep timāe huiꝰ mēsis qd̄ est dieꝝ.6.horaꝝ.8°.mi nutoꝝ.40a.erit siml' totuꝫ aggregatuꝫ.27.di es.11m.hore miuta.40a.et finis ꝛ complemen tuꝫ mensis peragtionis scd̄ꝫ verū lune motuꝫ .ꝛ luna reuertit ad locuꝫ vbi priꝰ fuit i morbi pricipio.(ꝛ nō fiat admiratio d̄ q̄ntitate huiꝰ mēsis qꝛ ē ſm verū motū)ꝛ erit die sabbati. 3a.maij.hora.11a.ꝛ.40°.minuto post. Et q̄n titas cuiꝰlꝫ diei istiꝰ q̄rte septimane ē.21ꝰ.ho re ꝛ 43°.minutoꝝ. Et hoc modo oportet mēses/septimanas/ꝛ eaꝝ dies/ꝛ q̄ternos cō putare.ad qd̄ vnicuiqꝫ expedit semp via esse m̄ridis ul' q°cūqꝫ alio tramite: veruꝫ locuꝫ lu ne ad ppriuꝫ m̄ridiāuꝫ suuꝫ h̄ere. q° iuēto q̄ rātur sup̄ dicta ſm aspectus circuli recti: uel scd̄m ḡdus zodiaci seu eq̄les: qui suficiūt ad i ueniēduꝫ dies creticos. Et qꝛ oīa exēpla de principijs morborū hic posita sunt ad me

ridiez: ad q̃z oia planetaꝝ loca semper in al
manach equantur: si egritudo incepit post uel
ante meridiem: ut verus locus lune ad horaz
illaz habeatur: vide initium ei⁹ per quot ho
ras et earū minuta si illa volueris ante uel
post ē. et respice quot grad⁹ et minuta luna
tp̄e illo peragrat: et tot adde loco lune i me
ridie. s. gradus gradibus ꝛ minuta minutis:
et quod remanet locus lune ad horam prin
cipij egritudinis erit: si post inceperit: uel mi
nue adicto loco si ante fuerit Quod luna
mouetur in tp̄e illo sic inuenitur. vide inquo
gradu ꝛ minuto cuiscunq̃z signi luna moratur
in meridie in quocumq̃z die ad quē vis: et
similiter inquo gradu ꝛ minuto i seq̄nti uel āte
cedēti die est. et differētia reperta inter vtrū
que meridiez diuidatur super. 24. et numer⁹
quotiens est illud quod luna mouet̃ in quali
bz hora. ¶Postea vide quot hore sūt post me
ridiem ꝛ minuta: et tociens numer⁹ quotiens
adde supra verum locum lune: accipiēdo par
tem ꝓportionalem si aliq̃ minuta adsint: et
q̄d remanet post additionem ē ver⁹ loc⁹ lune
ad horam illam. Et si morbi initium ante me
ridiem fuerit: minue totum illud ꝛ residuum
est ver⁹ loc⁹. Exempli gracia ponam⁹
ꝙ quis egrotauit die Jouis hora. 10ª. post: in
cui⁹ meridie luna fuit in. 14°. gradu arietis. et

in die veneris sequenti/est in.27°.gradu ei9
dem .differētia inter ista duo loca est.12m.gra
duum·que si diuidat sup.24.numer9 quotiēs
est minuta.30a.qui si per.10.multiplicet sunt
gradus quinqz et si.14°. gradui arietis add
tur:ver9 lune loc9 hora.10a.post illi9 diei in
.20°. gradu ei9dez signi erit .Quidaz alter
sit egrotans in eademdie hora .4a.ante:et lu
na fuit in antecedenti die mercurij in meridie
in.3°.gradu arietis.differentia inter hec loca
sunt grad9.12m.que si diuidatur numer9 quo
tiens est.30a.minuta.qui si per.4.multiplicet
tur sunt duo grad9:quibus sublatis a.14°.g
du arietis remanēt.13m.gradus .et ē ver9 lo
cus lune in morbi illi9 principio.quib9 si.44.
grad9 addideris finiuntur in.23°. gradu tau
ri.ideo respice qua die ꝛ hora luna in tali gra
du erit:qꝛ tunc ꝗtern9 prim9 seu īdicatiu9 fi
nitur.Et si eisdē.13m.gdib9 arietis.90a.grad9
addideris ad aspectuz quartuz primuz:finiū
t in.13°.gdu cācri.ideo require ꝗ die ꝛ hora ē i
gdu illo:qꝛ tūc finit prima ebdomada/ꝑ scd9
ꝗtern9/et septima dies.ꝛ similiter intellige d
alijs aspectib9 ꝑ ut dictū ē supra.Unuz ma
xime notare comēdo:ꝙ lz mēses septiane/ꝑ
eaꝝ dies/cū ꝗternis finiāt illo tp̄e quo ca°.9°.
ꝑi hoc dr:ut ga' sñia creti.3°.c°.4°.Et rat cō

tinentis.19°. Et theorice.10°.ca°.8°. Et cōmētatoris.60ª.propositōe cētiloquij. Et cōciliatoris dr̄a.104ª. verificet: sup q̄m ꝛ alias autoritates p̄dictas/ oēs dies i hoc tractatu positi scōm mētē propriaz numerāt: criticorū tñ ꝛ idicatiuoꝝ dieꝝ quib⁹ medici vti debēt pricipiū verissimū scōm fūdamēta p̄dictā ē: qñ luna icipit distare acuspide aspect⁹ per sex gdus āte: ꝛ finit p totidiē post. cū crisis causa ponatur aspectus: ꝛ ei⁹ verior mora spacium illud sit. qd p ea q̄ dicta sunt qñ egritudo incipit ante uel post meridiē inueniri pt.

Et nō ē itelligēdum ꝙ crisis semp icipiat precisse in ingresu diei cretici: neqꝫ finiat luna perueniēte ad vltimū gdū aspect⁹. qꝛ supposito ꝙ causa efficiēs crisis cora sint celestia: suam legē i hoc sicut et i alijs actionib⁹ obfuare debēt.. Que quidē corpora q̄druplicitet variari pñt. Primo p cōpatioēz ipoꝝ ad signa. scdo ad cardines mūdi. Tercio ad epiciculos. Quarto secundū coniunciones eoꝝ et aspectus. quia si planeta respiciens lunam fuerit in signo mobili/ et orientalis/ et septentrionalis/ directus / calidus velox cursu ut mars/ ꝛ fortūat⁹/ crisis tūc accelerabit. Si fuerit i signo fixo: ꝛ occidentalis/ et meridio

nalis/retrogadus/infortunat9/frigid9/cur-
su tardus ut saturn9/tardabitur. Iste mo
dus cōputādi indicatiuos et creticos quos no
tare comēdaui adeo precisior/et verior/et re
gularior oīb9 alijs/ad quē nullū subsequitur
incōueniēs: qui neqz idiget cōputatione qua
ternorū/neqz septenorū neqz vigenorum/ siliqz
eorū adunatiōe/vel separatiōe ē: quē omnes
medici numerare debēt i actu medicine cura
tiuo et nullo alio: si verissimos creticos et in
dicatiuos cōputare dies voluerit. qz pricipa
lior intēcio i hui9 rei inquisitiōe ē: locū lune
iuenire i angulis octogonalib9 ad indicatōez
: et q̄dratis ad crisiz. hijs duob9 repertis que
necessaria sūt pricipalissime; vn9quisqz dies
ad suū libitū cōputet.

12

Cap^m vndecimū in quo sunt q̄dā icō
ueniēcia ꝯ p̄dictū modū cū eorū solutōe

1 Incōueniēcia q̄ videt sequi ad hūc cōpu
tādi modū sunt ista. primū qꝛ finis tri
um septianarū dictarū est i. 21ª. natali ut demo
stratione ostensū est et nō in. 20ª. Item
hoc etiam pbatur plurib9 autoritatib9 ꝑ pri°
archigenis ut sup. c°. 2°. 3. pticule. Scdo pꝫ
autoritate haly rodoā. 60°. comēto cētiloquij

dicentis in oppōe sunt. 14ᵐ. dies et qđ ē inter initium morbi ꝗ quartum aspectum sinistruꝫ qui sic est cōtrarius principio morbi. 21. dies ꝗ c. Tercio hoc idem quasi videtur sentire a cōciliatore differēcia. 104ᵃ. dicēte. et coister minꝰ hētur magis iter. 20. ꝗ. 21. ita ꝙ i. 20ᵃ. die cū dimidia finiātur tres septiane. i quibꝰ verbis salti. 41. cōfitetur fore creticā ꝗ nō. 40. In oppositū ē ypocrates pnosticorū liᵒ. ubi ait. ad quorū formā tres septimāe in. 20ᵒ. di erū spacio terminamꝰ. Scđo pbatur eciaꝫ i caᵒ. 4ᵒ. scđe particule: vbi iter dies creticos radicales. 20ᵃ. poitur ut finis tercie ebdoma de ꝗ primi pyodi vlis. Tercio sunt eciam illi dies verificati. scđm auerroym vt patet collig et quarto dicēteꝫ. Aprobati sunt a duo bꝰ viris. s. ypocrate et galieno et creditur ꝙ veritatē dicāt pꝑter expiētiaꝫ eorū multaꝫ.

Eciā rasis dicit ꝙ exptꝰ fuit i infirmaria relenson in pluribus. 10000. hominuꝫ. Et amplius quia medici hoc experti sunt quoti die. Secundum inconueniens est contra istum modum computandi: et oīs alios. quia cum causa crisis eficiens ponantur corpora ce lestia: et ista non imprimunt nisi in materia disposita que est secunda radix dierum creti coruꝫ secundum galienum: si talis est in dispo

sità non erit crisis in hiis aspectibus ꝺm istuꝫ quintum modum: uel in illis diebus secunduꝫ alios modos. Ad hoc vltimum dõm primo q talis causa ab omnibus ē concesa: ꝛ eadem ē ratio hujus quinti modi ꝛ aliorũ quã tum ad causam eficiētem. Disposicio tñ materie ab eisdem corporibus ꝓuenire potest. ut infra de mente aliquorũ patebit: ꝛ verius racione influxus scdm quintum modum q̃m racione numeri dierum scdm alios modos: cum aliquando non in eorum diebus medicinalibus vel naturalibus aspectus contingant penitus. Q materie preparatio seu dispositio proueniat a corporibus superioribus potest collegi a galieno. 2°. decretis. ca°. 2°. dicēte q si egritudo fuerit maior quam vt cõsumatur in q̃rto: tũc ꝑparatio solutiõis erit in quarto: deinde cõplebitur eius solutio in septimo. et secundum hanc similitudinē egritudines que non soluuntur in septimo. natura conatur in vndecimo complere eas. Ita q aut ponit crisim earum in eo: aut preparat in ipso vt soluantur in die. 14°. Et quia natura operatur adjutorio celestis influxus in his diebus: siue in complendo / siue in preparando: inde est q materie dispositio potest ab eodem prouenire. De hac ma

terie dispositõne conciliator differẽcia. 10ª. lo
quendo de corpore celesti ait. et similiter fere
tanta causa / materiam sibi subiectam etiã in
dispositam potest disponere. Differẽcia
. 12ª. inquit. secundum tñ senténciam meliorũ
peripateticorum datorem non ponentes for
marum dicendum celum per illas combina-
tiones qualitatum materiã disponere: ꝛ for-
mam tandem ex ipa suscipere. Differen-
cia. 104ª. autoritate galieni. in crisi plus ope
ratur motus lune q̃z materie dispositio uel i
disposio ei⁹dẽ. Differẽcia. 113. loquẽdo de
corporib⁹ celestib⁹ ait. cuz materiã tp̄e dispo
nãt ꝛ formã tandẽ inducãt. Problematũ
pª. p. 22º. i coº. loquẽdo de virtute corporuz
celestiũ ait. hui⁹ ꝛ eiz virt⁹ velut pꝛĩcipalis
pticulariter vtitur ipo agente vli. s. calore ce
lesti tãquam instr̃o disponẽdo materiã: pri⁹
alterãdo / dequoquẽdo ꝛ trãsmutãdo quous
q̃z virtus predicta forãz pꝛĩcipaliter inducat
ad modũ quo agẽs hic pticulare pfectã forãz
figit i materiã coaptatã. Alij dicũt ꝙ iflux⁹
celestis fortior est in creticãdo q̃z mot⁹ ex par
te materie. sicut jacob⁹ foliviẽsis ꝛ thade⁹ / ꝛ
nichola⁹ ꝛ alij. Sctũs thomas methafi. qº
autoritate auicẽne dicit ꝙ. 4. sũt modi cause
efficiẽtis. s. perficiẽs / disponens / adiuuans /

ꝑ cõsiliãs. Jõo iflux⁹ celestis prius disponit: et postea imprimit. scõm ꝙ apparet ex his q̃ narrata sunt. Si veritas aliter se habet queratur. q꞉ si aliq̃ materia indisposita sit in aspectu primo cretico: erit disposita in scõo et sic nichil obstat hoc scõm incõueniẽs. Ad primũ dico ꝙ licet sit inconveniens respectu quorũdam alioꝝ: non ẽ cõtra fundamẽta huius quinti modi: ꝓmo computacio hec septimanaꝝ conformis fũdamentis huius computationis videtur. quod in calculationib⁹ aliorũ minime reperitur. Et q꞉ eorũ septiane scõm veros aspectus ut iste demostratiue nõ probãtur: ꝓdeo de ipsoꝝ numeratiõe non ẽ curãdũ. maxime q꞉ ĩtẽtio mea nõ ẽ afirmare ꝙ tres septĩane semp ĩ. zıͣ. die finiãtur: sicut archigenes / ꝑ ei⁹ sodales / ꝑ haly rodoaꝝ posuerũt: sꝫ solũ qñ aspect⁹ ẽ ĩ illa. Ad comẽtatoris positionẽ nullaꝝ rõm reperio ut in. zıͣ. semp tres septĩane ꝑficiãtur nisi qñqꝫ: q꞉ adhuc fꝫ mediũ motũ lune nõ ĩ. zoͣ. die cũ. ızͣ. horis ꝑfectis sꝫ aliquid min⁹: aspect⁹ q̃r c⁹ sinistr⁹ qui penit⁹ in hac materia vilipẽdit accidit. Ad cõciliatorẽ dicẽdũ ꝙ ex littera sua manifeste apparet mẽsẽ ꝑagtiõis ei⁹ cũ suis diuisiõib⁹ fore fꝫ mediũ lune motũ adquẽ nõ soluꝫ ĩcõueniens qð ipse asignat de. 4ıͣ. die

assignari pt: sz plura alia i[n]ouenie[n]tia in o[mn]ib[us] a
lijs aspectib[us] iuxta lune eq[ua]tione[m]. Circa q[uo]d
e[st] nota[n]du[m] primo q[uod] mot[us] siue loc[us] seu aspect[us]
lune put ad prese[n]s expectat e[st] duplex. s. medi[us]
[et] ver[us]. Sc[un]do q[uod] i[n] hac in quisito[n]e ver[us] eligi
tur [et] medi[us] dimittitur. Unde s[ecundu]m medium motu[m]
veruz est dicere q[uod] in. 20^a. die cuz dimidia luna
pagit. 9. signa [et] a[m]pli[us]. 6. minuta. 47. s[ecun]da: [et]. 30^a
tercia i[n] quib[us] signis tu[m] fine minutis [et] sc[un]dis
e[st] sc[un]d[us] aspect[us] q[ua]rt[us] s[ecundu]m mediuz motu[m]. sz q[ui]a taz
loc[us] q[ua]m lune aspect[us] no[n] d[e]bet co[n]sid[er]ari erga
impressio[n]s in hec iferiora nisi s[ecundu]m veruz motu[m]
seu aspectuz (ut d[e] me[n]se septimana ad hu[n]c qui[n]
tum modum computa[n]di p[re]dixi i[n] cap[itul]o a[n]tecede[n]
ti ad que[m] nullu[m] inco[n]ueniens sequitur) [et] no[n] s[ecundu]m
mediu[m]. ideo no[n] e[st] dice[n]du[m] q[uod] in. 20^a. cu[m] dimidia
tres septi[m]ane se[m]p finia[n]tur: q[ui]a e[st] dicere q[uod] aspe
ct[us] ver[us] i[n] tali t[em]p[or]e se[m]p sit. ex quo p[ro]uenit q[uod]. 41^a
sit veri[us] cretica. 40^a. [et] r[ati]o e[st] q[ui]a cu[m] i[n] qualibet p
yodo vl[tim]i. 12^m. hore sup[er]sint: i[n] s[ecun]da pyodo co[n]stitu
itur dies vna: et sic. 41^a. fit cretica. sed q[ui]a s[ecundu]m
veru[m] motu[m] aspect[us] sinistr[us] q[ua]rt[us] anticipatur [et]
posponitur ut i[n]fra vid[e]bitur [et] no[n] e[st] se[m]p i[n]. 20^a.
die cu[m] dimidia ad huc i[m]p[er]fecta ut de medio mo
tu repitur. ideo de tali co[m]putatio[n]e no[n] e[st] cura[n]duz
si[mi]l[ite]r d[e] p[ro]p[ri]is dieb[us] u[e]l aspectib[us]. Et lz co[n]ciliator
al[ite]r soluat hoc dubiu[m] ab ip[s]o ve[n]tilatu[m]. s. d[e]. 40^a

ul'.41ª. qđ ad fūdamētū suū de ↄputatōe dieꝝ subsequit̃ veri9 soluit̃ hic . Ad autoritates que semp .20. naturalē finē triū septīanaꝝ ē e aprobare videtur: q̄r illud huic vltimo nume rādi modo cōtrariat̃: dico q̄ lꝫ rasis exptus fuit i pluribꝰ decē mille hoīm: i multis tñ ipo rum verificati sunt isti dies laudati: et i mul tis virtutē liberatiōis / dies reprobati habu rūt. colliget. 4º. Et ē singularis autoritas ad aprobādum manifeste veritatēꝫ hui9 vltimi modi cōputādi. cui9 ratio ē q̄r cuꝫ aspect9 in dieb9 re pbatis accidit: ut puta i. 6ª. uel. 3ª. ul' .14ª. uel. 16ª. eger ab egritudine liberatur. Et si mlti medici sunt expti dies cōiter posi tos cōscriptos i vltio caº. scđe pticule. dicen dū q̄ ad illud requirunt̃ q̄dā cōditiōes s̄m ga lienū quaꝝ pª ē q̄ nō oꝫ ut expiat̃ dies crisis i oib9 ifirmis: sed eligim9 ex ifirmis ad experi ēdū: illū sup queꝫ nō errauit medic9: nec infir m9 sup seipm: nec qui assistūt ei: nec accidit ei acciðēs extrīsecus quo leđat. Scđa cōdi tio ē ut accipiam9 pricipiū egritudinis non ratiōnatione. sꝫ ex ipo sensu / ꝑ est prima ho ra i q̄ infirm9 sentit egritudinē: et declara tur ei illud ostensione manifesta: ita q̄ pro uocat se ipꝫ ad cōsulēdū medicū ꝑ ista ī mltis

deficit: potissime i illis qui ad infirmaria du cunt. Tercia ē q possit scire q̄ndo cōtinu at crisis dies multos cōtinuos: quis illoꝝ die rū sit dignior in illa. Quarta q ad hoc ut ratione comprobet sit eoꝝ expimētator ex il lis qui iā cōtemplati sunt in sciencia nature. Que quidē cōditōes in paucis hodierna die hoib9 tā ex parte ifirmoꝝ q̄ȝ medicoꝝ adim plent. Ypocrates et galien9 verissime oia ppēderūt: licet modū cōputādi ad omēȝ me coꝝ vniuersitatē nō alr̄ cōstituerūt. causa ifra dicet. Scd̄ȝ galienū cretico. secūdo. ca°. 8°. dies. 18ª. et. 21ª. nō negāt acrisi: ȝ cōcedūt licȝ min9. 17ª. et. 20ª. Et si scd̄ȝ veruȝ motuȝ lu ne in predicto exēplo tercia ebdomada i. 21ª. die finiat cū aliquib9 horis ampli9: nō tamē semp illud cōtigit: ymo nō i. 20ª. dieb9 natu lib9 itegris finit ȝ āte. ut i primo exēplo sub seq̄nti manifestabit. duxi hoc exēplū/ ut diffi cultas ista maxª tollat. qd̄ stati videbit. Sit initiuȝ morbi. 24ª. aprilis luna i. 24. gdu. 22°. minuto sagitarij existēte. scd̄a q̄dratura hui9 loci ē q̄tuordecima maij p. 8°. horas et. 30ª. miª ante. et hore totidē defficiūt. 20. naturali et sumūt a. 19ª. Et tūc tres septimāe i. 14ª. hora et. 30ª. minutis diei. 19ª. naturalis finiūt Aliq̄n etiā i paucioib9 horis. 19ª. diei finiūt.

Causa harũ diuersitatũ ẽ motus lune diuersus i hijs dieb9. Apparet ꝙ aliqñ ãte/ aliqñ post/ q̃rt9 aspect9 scd9 icipit ⁊ finit. ⁊ p cõseq̃ns tercia ebdomada perficit. Ypocrates semp tenet mediũ extrema dimittẽdo q2 facit .20. finẽ triũ ebdomadaꝝ. qđ ut plurimũ ẽ verũ: q2 major pars vltimi diei hui9 tercie ebdomade in .20a. natali cõtinet ut plurimũ q̃m i .21a. Et sicud ypocra fuit ex magis veridicis oib9 homib9: et veracior i ꝭmone ei9 fuerit vn9 scd̃m galie m .2o. de creticis capo. pe. ita ẽ verior sua doctrina i hoc: ꝙ in .20a. fit magis finis tercie ebdomade q̃3 in .21a. licet archigenes ⁊ comẽtator cẽtiloquij ꝯtrariũ dicãt. Q2 si iuestigaueris verum motũ lune p vnã q̃rtã añi partem: vel per plures dies alios/ inuenies ꝙ .20a. habet plures horas ut plurimum de vltima die tercie septimane quam .21a. et plures magis quam .19a. Similiter ypocrates optinuit medium inter .6. et .8. et inter .13. et .14. quia crisis .7. aliquando in 6a: aliquando in .8a. prouenit: et .14. in .13a. uel in .14a. Et quia probatum est in parte superiori ꝙ aspectus lune sit causa dierum creticorum: videatur si est possibile demostratiue ostendere quartum aspectum qui in .7a. medicinali semper ab omnibus medicis ponitur: et

42

per cõseques ipsius crisim/in .6ª. naturali uel .8ª. fieri. Et cuz septime quarta sit idicatiua si crisis septime in .6ª. euenire debz: prius est in quirendum de ipsi9 indicatiua. que inuenit per diuisionem septimane in duas partes eq les vnde tunc .5ª. dies talis .6. erit indicatiua. quia inuencio dierum indicatiuorum verissi ma reperitur per octogonalem circuli diuisi onem. qr est quando luna mouetur per .44. gradus ut supra. quos quidem in tribus die b9 luna peragrat quando est velox cursu: et ideo crisis seu indicatio quarti diei in tercia euenit. Cuius exemplum sit ponatur qꝙ mor bi pricipiũ ẽ die dominica .6ª. april' luna ma nente in .3º. gradu .43º. minuto tauri .44. gra dus perficiuntur i .18º. gradu .43º. minuto ge minorum. in quo loco est luna nona die eius dem per horaz vnam et minuta .40ª. post vn de tunc indicatio siue crisis .4ª. fit in .3ª. Uel sit initiũ morbi die sabbati .8ª. febroarij. luna in ariete nichil i gradib9 .44. i minutis .44. gradus complentur. in .14. gradu .44º. minu to tauri. in quo loco erit luna .11ª. eiusdem mi nus .23. minutis: que sunt due tercie hore.

Crisis .7. qꝙ veniat in .6ª. patet. sit princi pium die jouis .6ª. febroarij luna in primo gradu et .48º. minuto piscium. quartus aspec tus primus perficitur .12ª. eiusdem per .4. ho

tas et .20'. minuta post. Crisis. 7ᵉ. aliq̃n fit in. 9ᵃ. fit principium. 16ᵃ. aprilis luna in. 19ᵒ. gradu. 36ᵒ. minuto virginis. ei⁹ quadratus ē. 24ᵃ. eiusdem per. 9. horas minuta. 30ᵃ. ante. et sic aspectus. 4⁹. iste fit. 14ᵃ. hora cum dimi dia. 8'. diei naturalis quo tēpore ebdomada pᵃ finitur. Et hoc modo demostratur quali ter aspectus quartus primus in. 6ᵃ. die natu rali fit: et similiter. 8ᵃ. et per consequens cri sis ab eodē pueniēs p̄t i eisdē dieb⁹ ēe. qd̄ ē ꝯ ōs autores ponētes crisiȝ hāc tātū: ī. 7ᵃ. die medicinali sēp fieri cū ei⁹ aspectu. qd̄ nō vide t veritati cōsonū. Cōciliator dicit ꝙ aliq̃n cris. 7'. diei venit ī. 9ᵃ. q̃n luna ē tardioris cur sus: qd̄ ēe nō p̄t duab⁹ de causis. pᵃ qꝛ posito ꝙ minor mot⁹ lune ī vna die fit. 11ᵐ. g̃duū et 14ᵐ. minutoꝝ: si p.ᵒs. mltiplicēt sūt. 90ᵃ. grad⁹ ītegri ꝛ nō min⁹: ī quib⁹ septiana vna pficit: ꝛ ei⁹ septima ꝛ vltima dies. q̃nto magis ꝙ lu ne mot⁹ nō ad tātā motꝰ puitatē pueit: quin vltra 11. g̃dꝰ et. 14ᵐ. miᵃ moueat. Scd̄a ca usa ē ꝙ nūq̄ȝ luna ē p tot dies tarda cursu: ut ī. 9ᵃ. die possit. 4⁹. eē aspect⁹. q̄ oia sunt no ta respicientib⁹ motum lune. Crisis. 11. in. 9ᵃ. fit pricipiuȝ egritudinis die mercurij. 4ᵃ. februarij: luna in. 17ᵒ. gradu. 44ᵒ. minuto: aquarij: quibus si. 134. gradus addantur

ad scdm aspectu octogonale finiunt i.2°. gradu.44°. minuto cacri. i q° loco e luna die.14ª eiusde.11ª. hora.40ª. minutis post. Aliqn crisis.11. e i.10ª. fit pricipiu.10ª. febroarij luna i tauro nichil in gdib9.41. minutis.20ª. die ei9 d3 e i.14°. gradu.4.°. minuto virginis vbi coplet.154. gradus per.4. horas et.20'. minuta post. Crisis.11. rarissime i.12ª. fit uel nunquam patet per secundam rationem quaz reddidi de crisi.7.in.9ª. vt ponit concilistor. et hoc est qd dicitur pronosti.3°. comento.30°. q dies.12ª. non est dies crisis. Idem ponitur li°. decreticis. et colliget.4°. aliqn tn possidet horas aliquas.14'. vt i sequeti exeplo videbitur: qd no accidit nono diei cu.7°. Crisis.14. aliqn cotingit i.13ª. fit pricipium.28ª. febroarij: luna i.19. gradu.29. minuto sagitarij:13ª die marcij cotingit aspect9 oppositiois p.8. horas ate. et sic scda ebdomada manifeste apparet q finit i.16ª. hora.13'. diei. Crisis.14. aliqn o fit in.14ª. fit initium.13ª. aprilis luna in.12. gradu.32. minuto leonis. erit in eisdem aquarij.28ª. eiusdem per.4. horas et.30ª. minuta ante. Aliquado crisis.17. fit in.18. fit principium morbi.13. aprilis luna in leone. 12°. gradu.32° minuto quib9 si addideris.224. gradus qui constituut indicatiuam tercie eb

domade.s.120ª.ad oppositionem et.44.ad an gulum octogonalem finiuntur in.27°.gradu et.32°.minuto piscium et luna est in hoc loco prima maij hora vna ante et tunc sunt.18°.dies naturales minus hora vna. Aliquādo crisis hui⁹.17ᵉ.venit in.16ª.sit pricipium.28ª. marcij.luna in.27°.gradu et.28.minuto sagittarij.si addantur gradus.224.finiunt in.12°.g .28.minuto virginis.in quo loco est luna.13ª. aprilis paruz ante.et ideo fit in.16ª.minus aliquid. Ideo apparet quomodo nō semp in.21ª.die tres septimane finiant:sed aliquando ppter lune motus tarditatez.Etiā manet solutum nō solum pmū inconueniens contra hunc qntū modum:sz multe diuersitates medicine auctorum de diebus creticis.qdā numerādo quosdam:alij alteros proferēdo.pt ostēsum est quomodo a.3ª.die inclusiue usque ad .21ᵐ.omnes dies possunt ēe creticie a radice superiori excepta.12ª.Quod est contra nicholum florentinum:qui constribit ex mente propria/et omnium auctorum q crisis non fit a radice superiori in diebus non creticis absolute neque in creticis intercadentibus et sūt qui de.3°.in.3ᵐ.currunt ut.tercius.q⁹.9⁹. .11⁹.13⁹.14⁹. In.4ª.fit crisis/nō q in.4ª.ut

7ª. ē fienda: qꝛ hoc ƀm figurā octogonalem et quadrāgularē ē impossibile: licet motꝰ lune sit in vltima tarditate ad. 4m. uel velocitate ad. 7m. ſꝫ fit ꝓpterea qꝛ i eo est aspectꝰ medie amicicie: i quo natura cōfortat cōtra morbū. Et qꝛ exempla duxi de singulis diebus ꝯtercia die nſqꝫ ad. 21. de mutatōe crisis vniꝰ diei ad alterū siue ō euētu crisis i quolꝫ die: oꝫ aliq̄ de. 40ª. et. 60ª. et alijs dicere: taꝫ de eoꝝ causa / q̄ꝫ de euentu seu mutatione ad alios dies. Unde sciendū ꝙ tunc ē. 40ª. q̄n luna ē in ſcd̄e oppōe aprincipio morbi. Et 60ª. q̄n ē in prima q̄dratura aloco principij post cōplementum duorum mensium peragratiōis. tunc. 80ª. q̄ndo perficitur terciꝰ mensis: ꝑ est in eodem loco i quo fuit in principio et. 120ª. ē q̄n opponit loco pricipij post. 4. mēses predictos. Et nō expedit dubitare de. 40ª. uel. 41ª: de. 60ª. uel. 61ª. et sic de alijs. qꝛ itēcio ypocratis nō fuit ꝙ numerꝰ q̄dragenarius uel sexagēariꝰ aut octoagēariꝰ dieꝝ ꝑcise sit causa crisis: nisi luna q̄n ꝑueñrit ad loca ꝑ̄dca. Circa qd̄ ꝯciliator dr̄a. 104ª. iquit. ypocm. epidimiaꝝ prima iuēio nō terminātē ꝫ talis eg̃nes ōterminatōe ꝑcisa: ſꝫ lata cuꝫ hac ꝓpōne circa q̄tꝑoris latitudīeꝫ ꝑ iōterminatōeꝫ importat vbi dicit circa. 20. circa. 34. circa. 40. Et ē

notādū hic ꝙ sūma ypocratis sapiā q̄ʒ ab eo nō inuenit. 100ª. dies cretica noīari. causa ē si bñ speculet qꝛ i die ista nūq̄ʒ inuenit luna in dictis āgulis q̄dratis: nec ī locis eis ꝓpinquis: ſʒ inuenitur distās valde ꝛ ī aspectu trino uel propinquior ei: ꝛ ideo nō noīauit eā. Tamē gali. creticoꝝ. 2°. ca°. 4°. et proprie ca° nono iuxta viā ypocratis pronosticoꝝ. 3°. ſm modū additionis ei⁹ p duplationē vicessimi ponit eam sic dicens. cum nos inueniam⁹ diem. 40. 60. 40. 100. 120. nō fieri nisi ex duplatione diei vicessimi ꝛ c. q̄m positionē insequtus est auicēna. 2ª. 4ᵗ. Sed cretico. 2°. capitulo. 4°. 6°. et. 11°. ex mente ypocra. 100. non tradidit: sed solum. 40. 80. ꝛ. 120. : 60ª. ponit pronosticorum. 2°. et. 3°. textu comenti. 47ᵗ. et. 6ᵗ. Si verificationem aliquam. 100ª. tolleret: non est dicendum ꝙ sit ex. 20ᵗ. duplatione: sed ex trino aspectu in cuius tempore aliquando crisis contingere potest: magis ex nature vigore uel ab alijs causis quam contrarietatis loci ratione. Exempla horum dierum et primo de. 40ª. sit initium morbi secunda die marcij: luna existente in. 14°. gradu. 34°. minuto capricornij. ei⁹. 40ª. ē. 11ª. april luna existēte i. 14°. gdu. 44°. minuto cācri. ecce

quomodo i scđa oppositiõe ut predixi ē. 40ª.
60ª. dies ē scđa maij q̄ luna tunc ē in. 120. gradu. et. 49°. minuto arietis. et ē fere prima quadratura post duos mēses. 80ª. dies est. 23°. maij: q̄ tunc luna in 16°. gradu et. 20°. minuto capricornij moratur. et tres reuolutiones seu menses scđm veruz lune motum pficiuntur: vbi aspectus vere reperitur: licet numerus octuagenarius dieꝝ transeat sicut de. 60ª. accidit. Centessima dies completur. 10ª. junij: luna in. 23°. gradu et. 45°. minuto pistium manente. vnde apparet q̄ neque p aliquot dies ante neque post proportionatur eius locus cum dictis angulis: sed cum aspectu trino. et hoc semp invenitur verum Dies. 120ª. in. 30ª. junij quantum ad numerum dierum finitur. et est luna in. 14°. gradu et. 40°. minuto geminoꝝ. secunda die jullij est in. 13°. gradu. 44°. cancri: et ē fere in oppositione prima post quatuor mēses completos et het. 120ª dies tunc nō s̄m numerū dierum: sed s̄m intētionē ypoc. iuxta ipi⁹ fūdamēta.
Et ideo de numero dieꝝ nō ē curādū: nisi d̄ loco vero lūe i p̄dictis aspectib⁹. quos q̄zq̄z ypocrates pri⁹ aduīēit: cōstrigere illos sub certiori modo nūmrādi minimē fecit. ppt̄ ipfectā doctrinā motuū corpoꝝ celestiū tp̄e suo inētaz

S 8

Scđm istuz .4ᵐ. moduz cōputandi verificatur etiam dicta ypocratis epidimiarum li°. q̄ aga°. 2°. decretis cap°. 6°. traduntur dicēte oīs dies eē creticos scilicet .4⁹. 6⁹. 8⁹. 10⁹. 14⁹. 18⁹. 20⁹. 28⁹. 34⁹. 40⁹. 60⁹. 80⁹. 120⁹. ꝑm perypodos qui fiūt in parib⁹. Scđ⁹ impares prim⁹. 3⁹. 5⁹. 7⁹. 9⁹. 11⁹. 14⁹. 17⁹. 21⁹. 27⁹. 31⁹. Et in tercio decretis c°. 8°. dicit. ante ip̄z. s. 7ᵐ. nō. 4⁹. tm̄sz. 3⁹. 5⁹. 6⁹. sunt dies crisis. Alibi in hoc capitulo inquit. cū nos videmus crisim in egritudinibus que sunt acute valde fieri ī omnib⁹ diebus egritudinis nisi paucis. de prima quidā dixerūt q̄ sit: alij negauerūt. idō ibidē galienus sapiēter loqutus ē dicēs. et virtus quidem ad faciēdam crisim nō ē ꝓpꝛ dies ip̄os. Parū post īquit ꝛ si eēt ī ip̄o nūmro dieꝝ virt⁹ ad faciēdā crisim: nō oporteret vt fieret crisis ī egritudinib⁹ acutis ī imparib⁹ ꝑz plrimū ꝛ ī parib⁹ ꝑm min⁹. sz oporteret vt faceret semp ī iparib⁹. ꝛ nō fieret ī aliq̄ horarū in egritudinibus acutis in paribus. et ego non dico etiam q̄ numerus septenus aut q̄ternus sit causa crisis: sed est cum luna quando rectificat et renouat illud quod ē superfaciem terre. cōtingit ut sint reuolutione motu si ei⁹ ī istis numeris. et nō est mutatō accidēs in eis sup terraz ex mutatōe numeroꝝ: sed ex

luna. verum ppterea/ res que mutat eos est mobilis: mutatio temporis necessario facit adherere tempus mutatione eius. eis ergo adheret nūero necessario. Ex dictis appa ret q in nūero dierū nulla vis repitur ut crisi necō sit in eo. similiter ē notuz q non rema nēt aprima die usque ad. 21. nisi scōa et. 12ª. dies qui sint cretici. vt demostratiue probaui scōm aspectus celestes: et autoritate ypocra tis et galieni. Ypocrates mentionem facit de. 42ª. explicite vt patet in libro. de medico rum astronomia. quando luna in aquario di cens et quando luna peruenerit ad opposito em si aleviabitur viuet: si augmentabit viuet usque ad. 42. dies. quia invenit quādo luna est tarda curso crisim protelari vltra. 20. vt patet in exemplo supradicto de. 21ª. similiter crisim. 40. extendi usque in. 42m. recte sm ve ruz aspectum. ut quilibet per se videre potest : scōm canones supra dictos: quazq̄z null9 au ctor de ip̄a mētionez fecit preter ypocª ubi su pra. qō testatur charisma excellentissimum y pocratis super omnes et pari modo est dicē dum de. 60ª. 30ª. 120ª. quia de. 100ª. nō curo: cum nulla ratio reperiatur ad illud. Et si aliqua diuersitas in veniatur inter numeros dierum creticorum huius quinti modi: et

positos ī capitulo. 4°. z. particule: nil refert quia numerus non est causa crisis: sed aspectus lune qui in hoc uel illo numero dierū cōtigit. Jdeo illa dies proprie et verissime est denominanda cretica: vel indicatiua: inqua creticus vel indicatiu9 aspect9 prouenit: et illa intercidens inqua nullus istorū accidit. ut octauū suppositum ostendit. ideo si precise in dieb9 omnib9 quos ypocrates et galienus nominarunt crisis non semper congit: ut plurimū tamem fit in eis. deficiente in quibusdaz mirificandum non est: quia secundum haly tegni primo comento. 10°. tempore ypocra plures stien cie non erant inuente: qđ manifestat dicens. quia impossibile ē comprehendere artem medicine sine arte dialetice: nisi sit homo excelētissimi ingenij sicud ypocrates. nam bonitas nature eius / et superfluitas solertie ipsius / perduxerunt eum ad hoc: ut vteretur his tribus doctrinis absqz arte dialetice naturaliter. Aristotiles post euz multa dialetice inuenit ut patet elenchorum. z°. dicens. de rechoricis quidē erāt multa et āntiqua dicta. de sillogismis aut nichil habuim9 omnino. de omissis aūt īdulcionē. de invētis aūt multas habere grates. Sciencie enim fiunt per additamenta. quod palam de astronomia

videtur. vnde inculpate quidaz suo tpe dicere possunt qd scribitur problematum. 13ª. comēto. 6º sic. vnde antiqui precedētes: sunt nobis inferiores: nosqz superiores: sumus eniz ad ipos ceu puer super gigātis humerū. fm petruz heliam impositus. quaz quidem sententiaz guido de cauliaco i principio sue cirurgie tradidit. Satis est q ostendit ypocratis eminēs sapiencia. qui videns crisim. 7. 14. fieri in. 6ª. 13ª. luna velocioris cursus existente. et in. 8ª. 14ª. 21ª. si ipa tardo cursu moueatur ut supra manifestaui posuit tantum. 7. 14. 20. creticos. et est verior computatio que a nostris predecesoribus inueniri potest. Non tamen propter hoc tollitur q si aspect9 in alijs dieb9 cōtingāt: quin pro illo tunc cretici dicātur et crisis fit in eis. Dies in capitulo. 4. secunde particule numerati licet sint experti a multis/ et verificati: causam eorum inuestigando crisim. 6. et. 8. non nunquam videm9 bonā/ cōpletā/ et saluam fieri: luna in hijs diebus perficiente circuli quartam. similiter in alijs diebus. Iuxta quod galienus interioꝝ. 4º. caº. 7º. pulcriter loqut9 ē sic. Nā qui solis experimentis absqz ratione vtuntur: nō possunt ea que raro contingunt cognoscere.

In.3°. eiusdem capitulo.3°. inquit propte rea medici dimiserunt non solum curationeʒ illarum passionum que raro veniunt: sed eti am scienciam. Denotacionem earum in uestigaui/et certificaui omnibus diebus me is de morbis raro venientibus: quos a nullo meorum magistrorum curatos vidi. et non erubui/nec pudorem habui: sicut multi famo si medici qui de raro contingentibus non cu rabant. Modus iste quintus computan di licet grauis inquisitionis videatur: valde facilis est cuilibet medico nutrito ĩ eis que ad medicinalem scienciam sunt necessaria. Indi get tñ adhoc: vero loco lune ĩ q̃libet die. qui olim ab antiquis maxima cum dificultate re periebat: nũc faciliter a modernis inuenitur. Indiget quibusdaʒ alijs astronomie artis. vt sunt loca aliaꝝ stellaꝝ ad veraʒ pnosticati onẽ: et multa alia. et debet etiã scire natiuita tẽ infirmi. Quod ypocrates sciens. li°. de pronosticatione secundum lunam dixit. Cu ius modi est medicus qui astrologiam ig norat nullus debet se in eius manus ponere.

Et in libro de aere et aqua inquit. qui vero q̃ de re altissima tractauimꝰ recta tenẽt et credũt: norit astronomiã nõ minimã pteʒ

medicine eē. In libello de astrologia me dicorum dicit. qui autem nescit astronomiam non poterit scire eius egritudinem. Gali enus. primo de ingenio capitulo primo ait. verum si posset fieri quod is vituperatus pro misit dicens in medicina dicenda nichil diale tice vel geometrie: astronomie et ceteraruz liberalium artium eē neccessarium. nec etiam esse necessitatem diu exercendi medicinaz sed per experimentum: facile vnusquisque medi cinam discere posset. festinarent ergo cor ver serij/carpentarij/et ferrarij ut in ea discenda suas artes postponentes. Creti. 3°. capi°. 6°. inquit. et ego reddeo ad rem quam con sideraui cum studio et perstrutatione vehe menti et inveni eam certam que non perijt. et est res quam invenerunt astrolgi egipcij. et ē q luna significat sup dies qualis est dispo sitio hois in eis i egritudine sua ꝛ sanitate sua. vbi cōcludit q si fortune applicētur lune: sunt dies illi boni ꝛ cōuenientes: si infortune lesio nis et tristicie. Tandē dicit. pone ergo q ho mo nascitur et fortuna est in ariete et infortu nium in tauro. dico q iste homo proculdu bio quando luna est in ariete/aut in can cro/aut in libra/aut in capricornio fit eius dispositio bona. et quando in tauro/aut

in vno duoꝝ signoꝝ q̄ sunt a q̄draturis eius/ aut in signo qḋ ei opponit tūc dispoſicio ei⁹ erit dispoſicio mala. Et egritudines iterum que eis accidunt que incipiūt ex eis luna exiſtente in tauro/ aut in leone/ aut ī eſcorpione/ aut in aquario sunt deteriores egritudinuꝫ eius. et ille quaruꝫ initium eſt dum luna currit in ariete/ aut in cancro/ aut in libra/ aut in capricornio sunt ſalubriores egritudinum eius ꝛ digniores vt euadat ab eis. Auicēna canticoꝝ p°. ter. comēti. 106ᵗ. ait. ſi eciaꝫ ſtelle que dicuntur fortunate fuerint in exaltatione ſua ſignificabunt ſuper corruptionem animatoꝝ: ſi uero que fortunate dicuntur fuerint ibidem ſignificabunt ſuper ſalutem eorundeꝫ. ꝛ ī cantico. 403°. loq̄ndo de variatione actionis lune in morbis idem loquitur. Que quidem om̄ia ſumpſeruꝫ ab ypocrate. Eadem ſentencia habet araſi. 10°. cōtinētis dicente. Et ſi luna eēt permixta cuꝫ felicibus ꝛ infelicib⁹: erit ſalus ꝛ malicia morbi ꝛ pacientis ſcḋm quantitateꝫ malicie ꝛ bonitatis planetaruꝫ. Ideꝫ colligitur ab haly in libro de regali diſpoſitione theorice. 10° capitulo. 8°. Ideo nō ſine merito ypocrates retulit ꝙ ſi medicus ignoret aſtrologiam nullus in eius manibus ſe debet ponere. quia non ſolum via curatius

est necessaria: ymo valde confert in preseruã do. vnde verbo. 4º. centiloquij dicitur astrologus optimus multum malum prohibere poterit quod secundum stellas venturum est. comentator ibidem dicit q si scimus per alicuius natiuitatem quod sibi debet euenire egritudo ex natura martis: q oportet eius complexionem ad frigiditatez mutare: vt infirmitas adueniens eaz ad temperanciã vertat. Eadem sentencia habetur a sancto thoma summa contra gentiles. Idem sentit aristotiles inde secretis secretoruz. Ex supra dictis habetur istius computandi modi excellencia super omnes alios: taliter q est impossibile secundum autorum principia veraciorem inuenire vt ostenditur per multa verissima fundamenta ypocratis et galieni nec nõ alioꝝ aquibus extrari. Computatio ab eisdẽ tradita optima et veridica ẽ suo modo. qui videntes maximã necessitatem sciencie horuz dierum: et inopiã medicoꝝ de arte astrorum: constituerunt numerationes dictas propinquiores veritati q̃ntuz potuerunt: tendentes semper adhunc finem. s. ad aspectus lune supradictos ĩ circulo signoꝝ. et si precisiorem amplius nõ cõstituerunt: non fuit ꝑpter impe

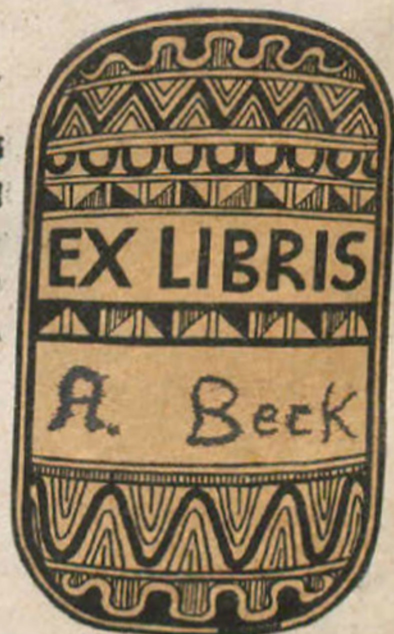
riciam principiorum: quia perfectissime causas ad inuenerunt et fundamenta vt supra osten di: sed quia motus lune est multiplex de quo ad pñs taceo: q2 in theorica planetarum est satis ostensus: et verus eius motus quotidie ab as tronomis verificatur. vt quis videre poterit si p diuersitatem tabularum discurrat: in qui bus veri9 motus lune continentur quam in a liquo alio loco: non ideo eos conducere po tuerunt ad vnum solum talem conputandi mo dum semper: inquo non sit aliqua varietas. maxime q2 galie9 nõ distinxit motus lune di uersos scđm cõciliatorem: cum non dum tem pore suo fuissent perfecti inuenti. iuxta quod albertus magnus. 2°. de celo tractatu. 2°. capi tulo. 4°. inquit. et ideo sapientum sentencia ẽ : multos in celo esse motus: qui ad hucusque ad tẽpora nostra non deprehensi sũt ab ali quo homine. et afortiori tempore galieni. et multo magis tempore ypocratis qui precessit galienum per. 480ª. annos. secundum euse bium de temporibus. Et ideo non est quid mirabile ut supra dixi. si aliqua diuersitas in ter aspectum qui est causa dierum creticorum et cõpu tandi modum ipsorum aliquando reperiatur . licet medic9 eam ignorare nõ d3bet. Mul

ti astrologi antiqui tabulas suas super hunc uel illum motum fundarunt: et non solum lune sed aliorum planetarum et celuz stellatuz: qui post per multa temporum curricula aposteris sunt correcti. et hoc non semel sed per amplius accidisse testatur. ut in capitulo. 4°. prime particule est ostensum de ãno solari.

Tandem nemo ypocratem et galienum de diebus ab eis consignatis redarguere potest: quin suo modo bene sint positi. quia intẽtio eorum non fuit illos ut terminos prefixos pferre: taliter q' aliter se haberi nõ possét. vt multi sapiẽtissimi õ eoꝝ dieb9 mdicinalib9 faciũt: qui in vna. 14ª. hore parte laborãt: ne addatur uel deperdat. Resumẽdo ea. q̃ dicta sũt quilibet vnũ de duob9 cõputandi modis supdictis eligat: ceteros alios dimictendo. quorum primus est ypocratis et galienij secundum dies perfectos: quem cerciorem aliis omnibus esse probaui preter quintum. ut ex supradictis cuilibet notissimum esse potest. Secundus est modus quintus et vltimus in capitulo antecedenti comendatus. qui precisior et verior est ceteris: et tantuz singul9 aliorũ in se plus de veritate seu horis aspectus cõtinet: quãto pl9 huic diei uel numerãdi modo

appropinquat: quo medicorum vniuersitas vti debet et nullo alio. Assero nempe si tempore ypocratis et galieni motus celestes adeo ut nunc fuissent perfecte inuenti: et modus inueniendi vera planetarum loca adeo faciliter/maxime vt in effemeride reponuntur: nullum alium quam istum quintum modum tradiderant. Ideo qui laborem in inquirendo aspectus circuli recti eo modo quo supra demostraui efugiunt: valde faciliter et absque labore secundum gradus equales numerare posunt: respiciendo in almanach locum lune: et augendo supra illum .44. gradus ad indicatiuos: et .90ª. ad creticos radicales quemadmodum in capº. nono et decimo predictum fuit. Sed qui omnino mathematicas sciencias ignorant: secundum dies naturales ut supra numerent. Et sic est finis ad honorem gloriam et laudem sancte et indiuidue trinitatis: et eius gloriosissime genitricis semperque virginis marie:

Preclarissima computatio reuerendissimi doctoris Juliani de diebus creticis feliciter finit. Impressa in vrbe inclita toletana. per Antonium tellez. Anno salutis humane Millesimo quadringentesimo nouagesimo quinto .28ª. die marcij.

Ipse bonum iudicat que augmentat cor quibus bonus
est iudex.

Iterum Iudex est sui consilii.

Providentia magnam partem nobis confert ad cogno
scendum quod est

Femineis cohors quam non fecerit differtur
Bene quod difficile est omne non prodere multis
quod ipse sibi de se putet committere.

